«Күбәләк» 15 нче балаларның танып-белү-сөйләм үсешен өстенлекле гамәлгә ашыручы гомумүстерешле балалар бакчасы» муниципальавтономияле мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе

Яр Чаллы шәһәренең «Күбәләк»
15 нче балалар бакчасы» МАМББУ
мөдире боерыгы
нигезендә гамәлгә кертелде
№ 258 28 август 2024 ел.

РАСЛЫЙМ
Яр Чаллы шәһәренең «Күбәләк» 15 нче
балалар бакчасы» МАМББУ мөдире
__________________Л.Р.Бычок
« 28 »август 2024 ел.

Педагогик киңәшмәдә каралган һәм расланган.
Беркетмә № 1
« 28 » август 2024 ел.

Белем бирү эшчәнлеге буенча эш программасы
Икенче кечкенәләр татар төркеме №3 “Әкият”

Мәктәпкәчә белем бирүнең федераль белем бирү программасын, федераль дәүләт белем бирү стандартын күздә тотып, укыту методик комплектларга нигезләнеп төзелде
(2024-2025 нче уку елы)

Эшләде:
Тәрбияче: Фардиева Ландыш Мөнәвир кызы

Яр Чаллы шәһәре, 2024 ел.

Эчтәлек

1. **Максатчан бүлек.**

   1.1. Аңлатмалы язу.

   1.2. 3- 4 яшьлек балаларның шәхси һәм яшь үзенчәлекләре.

   1.3. Төркем эшчәнлегенең төп юнәлеше.

2. **Эчтәлек бүлеге**

   2.1.Комплекслы- тематик планлаштыру.

   2.2. Гаилә белән үзара бәйләнеш.

   * Гаилә белән үзара бәйләнеш принңиплары.

   * Ата- аналар белән үзара бәйләнеш формалары.

   * Гаилә белән үзара бәйләнеш буенча эшләү планы.

   2.3 Җәмгыять белән хезмәттәшлек.

3. **Оештыру бүлеге.**

   3.1.Материаль-техник кулланма.

   3.2. Программа һәм методика белән тәэмин итү.

   3.3.Үстерешле предметлы тирәлек.

   3.4. Сәламәтләндерү чаралары.

   3.5. Традиңион вакыйгалар, бәйрәмнәр, чаралар.

Кушымта

1.1.Аңлатма язуы

“Об образовании в Российском Федерации” Федераль канунына нигезләнеп, Россиядә мәктәпкәчә белем бирү гомуми белем бирүнең беренче дәрәҗәдәге статусын алды. Белем бирү программаларын тормышка ашырганда мәктәпкәчә белем бирү ФДББС “Об утверждении федерального государственного образовательного стандарта дошкольного образования» (Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации № 1155 от 17 октября 2013 года), нигезендә җайга салына.

Эш программасы Федераль белем бирү программасына **(ФББП (ФОП)** нигезләнеп төзелде, максат һәм бурычларны, көтелгән нәтиҗәләрне, белем бирү процессын оештыруны билгели.

Аның төп бурычы- мәктәпкәчә яшьтәге балаларның тулы кыйммәтле яшәеше өчен уңайлы шартлар тудыру, шәхес культурасының нигезле җирлеген формалаштыру. Программаны төзегәндә белем бирү үсешендә хәзерге заман халыкара тенденцияләр исәпкә алынды:

- балада әйләнә-тирәгә яңа караш формалаштыру;
- практикада белем бирүнең төп юнәлешләрен (экологик, экономик, социаль) тормышка ашыру;
- эшчәнлектә балаларның шәхси тәҗрибәләрен (көнкүреш, культура, социаль, әхлакый) актив куллану;
- балалар инициативасын, белемнә омтылышын, мөстәкыйльлеген үстерү;
- белем бирү процессын нәтиҗәле итү өчен төрле эшчәнлекне берләштерү (интегральләштерү)
- балаларның уенга, куркынычсызлыкка, уңайлы әйләнә-тирәгә хокукын саклау;
-сыйфатлы белем алуга мөмкинлек тудыру;
- балаларны социумга актив кертү.

Эш программасын тормышка ашыру срогы- 1 ел

1.2. 3-4 яшьлек балаларның яшь үзенчәлекләре.

3-4 яшьлек баланың карашлары акрынлап гаилә чикләрен үтеп чыга башлый. Ситуацияләрдән тыш аралашулар барлыкка килә. Олы кеше аның өчен гаилә әгъзасы гына түгел, ә аерым иҗтимагый функция башкаручыга әйләнә. Баланың да иҗтимагый функция башкарасы килү теләге аның реаль мөмкинлекләре белән каршылыкка китерә. Бу каршылык мәктәпкәчә яшьтәгеләр эшчәнлегенең төп төре булган уен аша чишелә.

Шартлылык уенның төп үзенчәлеге булып тора: бер төрле предметлар белән эш-хәрәкәтләр аларның башка предметлар белән икенче эш-хәрәкәтләргә каравын күз алдында тота. Кече яшьтәгеләр 1-2 рольле яки гади, җыйнак сюжетлы уеннар белән канәгатьләнәләр. Бу яшьтә кагыйдәле уеннар формалаша гына башлый әле.

Баланың сурәтләү эшчәнлеге аның предмет турында күзаллауларына бәйле. Бу яшьтә ул әле формалаша гына. График образлар бик гади, ярлы. Кайбер балаларның сурәтләрендә детальләр җитешми. Балалар инде төсләрне куллана беләләр.

Кул чуклары хәрәкәтләрен үстерүдә эвәләүнең әһәмияте гаять зур. Кече яшьтәгеләр олылар җитәкчелегендә эвәләп гади предметлар ясарга сәләтле.

Кисеп ябыштыру кабул итүчәнлекне үстерүгә уңай йогынты ясый. Бу яшьтә балалар кисеп ябыштыруның иң гади төрләрен эшли алалар. Бу яшьтәгеләр өчен конструкцияләү эшчәнлеге күрсәтелгән үрнәк буенча һәм үзләре уйлап тапкан гади корылмалар төзүдән гыйбарәт.

Кече мәктәпкәчә яшьнең ахырына балалар 5 тән артык предмет формаларын һәм 7 дән артык төсне кабул итәргә, предметларны зурлыклары буенча аерырга,балалар бакчасы бинасында да ориентлашырга сәләтлеләр.

Аларның хәтере һәм игьтибарлылыгы үсә. Күрсәтмәле-тәэсирле фикер йөртү сәләте үсеше дәвам итә.

Бу яшьтә иҗади күзаллау сәләте үсә башлый. Балалар уен вакытында бер төрле объектларны башкаларын алыштыручылар сыйфатында кулланалар.

Балалар арасындагы мөнәсәбәтләр бигрәк тә уен эшчәнлегендә ачык чагыла. Алар күбрәк бергәләшеп түгел, ә янәшә уйнауны өстен күрәләр. Низаглар күбесенчә уенчыклар арасында килеп чыга. Баланың төркемдәге яшьтәшләре арасындагы дәрәҗәсе нигездә тәрбияче фикере белән билгеләнә.

Бу яшьтә балалар аңлы рәвештә үз тәртипләре белән идарә итә белмиләр, күбесенчә баланың тәртибе ситуациягә бәйле. Шуның белән берррәттән, балаларның, олылар әйтүе буенча, нииндидер теләкләрен чикләү очраклары да күзәтелә. Үз-үзен бәяләү сыйфаты үсә башлый, бу күп очракта тәрбияче фикеренә нигезләнгән була. Җенси аерымлыкларның да үсеше күзәтелә. Ул бигрәк тә уенчыклар һәм уен сюжетларын сайлаганда (кызлар-курчак, малайлар машина сайлый) ачык чагыла.

1.3. Төркем эшчәнлегенең юнәлеше.

Бүген җәмгыятьтә катлаулы социаль-экономик процесслар бара, белем бирүнең кыйммәтләре һәм максаты тамырдан үзгәрә. Балаларга белем бирүнең бөтен өлкәләрендә дә актив, иҗади, үзен үзгәртергә әзер торучы шәхес тәрбияләү таныла. Балаларның шәхси һәм социаль мөнәсәбәт позициясен күздә тотып, аларны мәктәпкә әзерләүдән күчү, мәктәпкәчә белем бирү нәтиҗәләренең күзаллавын үзгәртергә булыша. Нәтиҗәлелек: мәктәпкәчә яшьтәге балаларда кызыксынучанлык, активлык, мөстәкыйльлек сыйфатларын формалаштыра; ялгышларны уңышсызлыкларны җиңеп чыгарга әзерлек, яңа белем алырга, стандарт булмаган ситуацияләрдән чыгу юлын эзләргә

омтылыш тудыра; үзе сайлаган эшкә җаваплылык, командада эшли белү, үзенә, башкаларга, җәмгыятькә, әйләнә-тирәгә ихтирамлы караш, кайгыртучнлык тәрбияли. Болар барысы да баланы мәктәпкә әзерләп кенә калмый, ә хәзерге җәмгыятьтә уңышлы мөстәкыйль эшләү өчен нигез булып тора. Билгеле, мондый нәтиҗәләргә ирешү өлкәннәрнең фикер йөртүендәге үзгәртеп корулар белән бәйле, педагоглар һәм ата-аналар үзгәртеп коруда үзләре башлап йөрергә тиеш. Шунлыктан, Программа педагог-бала-ата-анамөнәсәбәтенә ориетлаштырылган.
Төркемнең эшчәнлеге төп гомумбелем бирү Программасының үтәлешенә юнәлгән һәм түбәндәге документларга нигезләнә:
-“Закон об образовании в Российской Федерации” (Принят 29 декабря 2012года № 273-ФЗ); -“Санитарно-эпидемиологическими требованиями к устройству, содержанию и организации режима работы дошкольных организацииях (Постановление от 15 мая 2013 года № 26 “Об утверждении СанПиН 2.4.1.3049-13);
-ПриказМинобразования Российской Федерации “Об утверждении Федерального государственного образовательного стандарта дошкольного образования” от 17.10.2013 № 1155;
-“Закон РТ № 44 от 28.07.2004г. “О государственных языках РТ и других языках в РТ”.
Төркемдә белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеге түбәндәге программаларга яраклаштырып төзелгән:
-Балалар бакчасында тәрбия һәм белем бирү Программасы “От рождения до школы» (под редакцией Н.Е.Веракса, Т.С.Комаровой, М.А.Васильевой Москва «Мозаика-Синтез», 2010;,

Региональ компонент:
- Закирова К.В. «Воспитание и обучение в детском саду». Программа обеспечивает организацию образовательной деятельности в татарских группах.

НРК буенча тәрбия һәм белем бирү бурычлары: балаларны Идел буе халыкларының (Россия, Татарстан) музыкасы, сәнгате, матур әдәбияты белән таныштыру.
Балаларда Идел буе халыклары культурасына кызыксыну уяту.
Ватанга, ана теленә патриотик хис тәрбияләү; туган телдә сөйләшәсе килү теләге тудыру.

- **РТ дәүләт телләренә өйрәтү:**
- Зарипова З.М. «Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү» программасы. «Идел-Пресс», 2013
- Гаффарова С. М. «Изучаем русский язык». Тәрбиячеләр өчен методик ярдәмлек. Методик тәкъдимнәр, эшчәнлек конспектлары, уеннар һәм күнегүләр, «Хәтер», 2011;
- Зарипова З.М. «Туган телдә сөйләшәбез». Балалар бакчасында татар төркемнәре өчен методик ярдәмлек.

Төркемнең төп эш юнәлеше икенче кече яшьтәге төркем балаларының танып-белү буенча күзаллауларын үстерүгә юнәлдерелгән. Балаларны табигать, сәнгать, нәфасәти эшчәнлекнең төрле төрләре белән таныштыру төрле юллар белән тормышка ашырыла. Төркемдә һәм саф һавада иҗади танып белү, интегральләштерелгән эшчәнлекләр, музыка белеме, мөстәкыйль эшчәнлек, шәхси эш эзлекле рәвештә алып барыла. Балаларны өйрәтүдә практик методлар (күзәтүләр, модельләштерү, тәҗрибәләр) киң кулланыла. Практик методлар белән бергә сүзле (аңлату, инструкция, җавап үрнәге, сораулар, бәя бирү), күрсәтмә методлар (предметлы, иллюстрацияле, схемалар) да урын алып тора, алар танып белү эшчәнлеген активлаштыруга булышлык итәләр. Нәтиҗәгә ирешү өчен уен методына караган эмоциональ алымнар бер-берсе белән тыгыз бәйләнеп, үрелеп бара.
Максат: Балаларны җәмгыять тормышы, әйләнә-тирәлек, табигать күренешләре белән таныштыру, актив сүзлеген баету, сөйләм телен үстерү.
Бурычлар:
Үстерешле бурычлар: - балаларның тере һәм тере булмаган табигатьнең үзара бәйләнеше турында белемнәрен киңәйтү, күзаллауны үстерү;
Белем бирү бурычы: - балаларда тирә-юньнең матурлыгын чынлыкта күрә белүне, дөньяви эстетик үсешне формалаштыру;
Тәрбияви бурыч: - балаларда рухи сыйфатлар тәрбияләү, табигатьне аңлый, саклый белергә, матурлыгына соклану хисе уяту.

2. Эчтәлек бүлеге.
2.1 Уку елы өчен комплекслы – тематик планы

Вакыты	Бүлек исеме	Бурычлар	Йомгаклау чаралары
2.09-6.09	Безнең балалар бакчасы	Балалар бакчасы шартларына ияләштерү. Баланың социаль мохите буларак, балалар бакчасы (бакча бинасы һәм төркем бүлмәсендәге җиһазлар: шкаф, карават, уенчыклар) белән таныштыру. Балаларны бер-берсе һәм тәрбияче белән таныштыру. Балалар бакчасына йөрү, яшьтәшләре белән аралашуның балаларда уңай эмоцияләр тудыруларына ирешү.	Тәрбияченең адаптация бите тутыруы
9.09-20.09	Көз	Көз турында күзаллау формалаштыру; табигатькә, кешеләр киемендә, балалар бакчасы мәйданында сезонлы үзгәрешләр, уңыш җыю, кайбер яшелчәләр, җиләкләр, гөмбәләр турында беренчел күзаллау булдыру. Балаларның йорт хайваннары һәм кошлары турында белемнәрне киңәйтү. Көзен урман җәнлекләре һәм кошларының үз – үзләрен тоту үзенчәлекләре белән таныштыру.	Көзге яфраклар җыю һәм алар белән бүлмәне бизәү
23.09-30.09	Минем уенчыкларым	Иптәшләр белән дус, тату уйнау, уенчыкларны бүлешү, бер - береңә ярдәм итү кебек сыйфат-ларны тәрбияләү. Балалар бакчасына йөрү, яшьтәшләре белән аралашуның балаларда уңай эмоцияләр тудыруларына ирешү.	“Минем яраткан уенчык-ларым” исемле темага әңгәмә оештыру. Уен “Уенчыклар кибетен-дә”
1.10-4.10	Безнең урман җәнлекләре	Туган як урман җәнлекләренә карата кызыксыну һәм сакчыл караш тәрбияләү; экологик тәрбия бирү; балаларга кыргый хайваннар, аларның тышкы билгеләре, үзенчәлекләре һәм файдалары турында белем бирү.	Д/уен “Кыргый хайванны тап?”
7.10-11.10	Гигиена	Балада, кеше буларак, үзе турында күзаллау булдыру, кеше гәүдәсенең төп өлешләре һәм аларның ни өчен кирәклеге белән таныштыру. Гәүдә өлешләренең атамалары хисабына балаларның сүзлеген активлаштыру. Балаларның үз-үзеңне чиста йөртү турында белемнәрен системалаштыру. Шапшаклык, җыйнаксызлык кебек сыйфатларга тискәре мөнәсәбәт тәрбияләү.	Спорт уеннары уйнау. “Сәламәт булыйк” дигән темага әңгәмә оештыру.
14.10-25.10	Минем гаиләм	Үз исемен, гаилә әгъзаларының исемнәрен белүләренә ирешү. Сөйләмдә ягымлы сүзләрне кулланырга өйрәтү, гаилә әгъзаларына ихтирам тәрбияләү. Нәрсәнең яхшы, нәрсәнең начар булуы, сәламәт тормыш образы турында башлангыч күзаллау булдыру.	“Минем гаиләм” темасына әңгәмә оештыру.
28.10-8.11	Мин кайда яшим?	Балаларны туган шәһәрләре (авыллары): аның исеме, объектлары (урам, йорт, кибет) һәм транспорт, һөнәрләр (табиб, сатучы, полиция хез-мәткәре) белән таныштыру, аларга карата кызыксыну уяту. Балаларны куркынычсызлык, юл йөрү кагыйдәләре турындагы белемнәрен тирәнәйтү. Урамнарга карата соклану хисе тәрбияләү.	“Минем шәһәрем” темасына әңгәмә оештыру.
11.11-29.11	Киемнәр	Өс киемнәре, аларның төсе һәм материалы белән таныштыру. Киемнәрне белдерә торган сүзләр хисабына сүзлекне киңәйтү һәм активлаштыру. Киемнәргә карата сакчыл караш тәрбияләү.	Дидактик уен “Кием исе-мен ата”.
2.12-6.12	Мониторинг		Балаларның персо-наль карточкала-рын тутыру
9.12-31.12	Яңа ел бәйрәме	Яңа елга һәм яңа ел бәйрәменә кагылышлы эшчәнлекне барлык төрен оештыру. Балаларда бәйрәм турында уңай эмоцияләр генә булдыру.	Яңа ел бәйрәмен уздыру. Балалар иҗат күргәзмәсе

9.01-26.01	Кыш	Кыш турында күзаллау формалаштыру (табигатьтә сезон үзгәрешләре, кешеләрнең киеме, балалар бакчасы мәйданы). Балаларны кар һәм аның үзенчәлекләре (ак төстә, эри, йомшак,салкын, җиңел) белән таныштыру. Кыш турында матур әдәбият әсәрләрен уку.	Уен “Салкын көннәр” Балалар иҗат күргәзмәсе
29.01-2.02	Каникул.		
5.02-9.02	Йорт хайваннары һәм кыргый хайваннар.	Йорт хайваннары һәм кыргый хайваннар турындагы белемнәрен киңәнтү, хайваннарның исемнәрен, хәрәкәтләрен әйтергә күнектерү һам аларның балалары белән таныштырып китү, рәсемнәрдән таба белү. Кыш көне урман җәнлекләре һәм кошларының үз – үзләрен тоту үзенчәлекләре белән таныштыру. Хайваннарга карта кызыксыну тәрбияләү.	Дидактик уен “Рәсемдә нәрсә сурәтләнгән?” Балалар иҗат күргәзмәсе
12.02- 22.02	Әтием горурлыгым	Балаларда патриотик хисләр, ватанны саклаучыларга карата ихтирам, хөрмәт, бәйрәм рухы тәрбияләү. Балаларны әтиләр һөнәренә кагылышлы сюжетлы кечкенә рәсемнәр карарга, аларның эчтәлеген аңларга өйрәтү, эш-гамәлләрне белдерә торган сүз ләр хисабына балаларның сүзлеген активлаш-тыру;) төрле һөнәр кешеләренә һәм әтиләр хезмәтенә карата кызыксыну уяту.	Әтиләрне котлау
25.02-7.03	8 март	Балаларда әниләргә карата хөрмәт, мәхәббәт хисләре тәрбияләү; балаларны – 8 март Халык – ара хатын кызлар бәйрәме белән таныштыру; әниләр хезмәтенә карата кызыксыну, хөрмәт тәрбияләү.	Әниләрне котлау
11.03- 22.03	Халык иҗаты	Балаларда халык иҗаты белән таныштыру. Халык авыз иҗаты (җырлар, бармак уеннары, биюләр, бәйрәмнәр, уенчыклар) белән таныштыру. Балалар эшчәнлегенең барлык төрләрен оештырганда, фольклор элементларын куллану. Балаларны халык иҗат иткән уенчыклар (матрёшкалар, дымка уенчыгы...) белән таныштыру; халык иҗатына кызыксыну, уенчыкларга (матрёшкага) карата сакчыллык тәрбияләү.	Уеннар күргәзмәсе оеш-тыру
25.03- 22.04	Яз	Яз турында күзаллау формалаштыру (табигатьтә сезон үзгәрешләре, кешеләрнең киеме, балалар бакчасы мәйданы). Язгы табигатькә карата сакчыл караш тәрбияләү; язгы табигатьнең матурлыгын тоя , билгеләрен күрә һәм аларны табигатьтә таба белергә өйрәтү. Яз көне урман җәнлекләре һәм кошларының үз – үзләрен тоту үзенчәлекләре белән таныштыру.	Яз бәйрәме
22.04.- 30.04	Мониторинг		Балаларның персональ карточкаларын тутыру
1.05-10.05	Тиздән җәй җитә	Җәйге табигатькә карата сакчыл караш тәрбияләү; Җәйге табигатьнең матурлыгын тоя , билгеләрен күрә һәм аларны табигатьтә таба белергә өйрәтү	
13.05- 17.05	Үсемлекләр	Үсемлек дөньясына кызыксыну уяту. Бүлмәдәге гөлләргә, мәйданчыктагы җиргә чәчәкләр утырту, аларны тәрбияләүне аңлату,сөйләмне су сибү, чүп үләннәреннән арындыру кебек яңа сүзләр белән баету.	“Безнең мәйданчыкта нәр-сәләр үсә” танышу.
20.05- 31.05	Ямьле җәй	Җәй турында күзаллау формалаштыру (табигатьтә сезон үзгәрешләре, кешеләрнең киеме, балалар бакчасы мәйданы). Җәй көне урман җәнлекләре һәм кошларының үз – үзләрен тоту үзенчәлекләре белән таныштыру. Йорт хайваннары һәм кошлары, яшелчәләр, җиләк-җимешләр турында белемнәрен киңәйтү; табигатькә карата сакчыл караш тәрбияләү.	Җәй бәйрәме Балалар иҗат күргәзмәсе
Җәйге чорда балалар бакчасы каникул режимында эшли.			

Гаилә белән үзара бәйләнеш.

Хәзерге фән һәм практика баланың шәхесен формалаштыруда гаиләнеңуникаль роль уйнавын исбат итә. Беренче соңиальләшү гаиләдә башлана,баланың дөньяга, үзенә, башка кешеләргә карашы, мөнәсәбәте формалаша. Ата-аналарның кайгыртучанлыгы балада аның үз-үзенә ышанычын тудыра, башка кешеләр белән түземлек, үзара

хөрмәт принциплары нигезендә үзара мөнәсәбәткә керергә әзер торырга ярдәм итә.Ата-ананың тәрбия һәм белем бирү эшчәнлегендә катнашу мөмкинлеге булу бик зур әһәмияткә ия. Хәзерге заман балалар бакчасы ата-аналарга психологик һәм педагогик ярдәм күрсәтүче учреждение буларак та хезмәт итә. Шул ук вакытта гаилә дә үзара хезмәттәшлек итәр өчен педагогларны өзлексез үсешкә рухландыра.

Түбәндәге бурычларны үтәмичә, максатка ирешү мөмкин түгел:

-гаилә белән партнерлык мөнәсәбәте урнаштыру; -бакчада ата-анага бала тормышында катнашу өчен шартлар тудыру;

• бала тәрбияләүдә ата-аналарга психологик ярдәм күрсәтү;

• гаиләләр белән үзара аралашуда педагогик компетентлыкны өзлексез күтәрү.

Гаилә белән үзара бәйләнеш принциплары.

1.Психологик уңайлык (комфорт) принципы - ата-аналар белән аралашуда җылы атмосфера булдыру, һәр гаиләнең ихтыяҗын, социаль-психологик характеристикасын исәпкәалу. Ата-ана белән үзара ышанулы мөнәсәбәт ул - хөрмәт, диалогка омтылу, игътибарлылык, ихласлылык. Балага һәм аның якыннарына карата тәрбияченең игелеклелеге һәм ачыклыгы ата-ана ягыннан уңай кабул ителә. Ата - аналарның бакчада балалары шат булса, алар тәрбиячеләргә сораулар белән мөрәҗәгать итәләр. Ата-аналарның бала өчен балалар бакчасының уңайлы, куркынычсыз, файдалы булуын күрү генә түгел, ә балаларның үсешен күрүләре дә әһәмияткә ия. Тәрбияченең баланың яшь үзенчәлеген, психологиясен, үсеш кризисын белүе, ата-ананы тынычлындырып, кирәкле сүзләр таба белүе, алар белән ягымлы мөгаләмәдәге әңгәмәдәшче булуы мөһим.

2.Эшчәнлек принцибы.

Белем һәм тәрбия бирү процессында балалар бакчасы һәм ата-аналар арасындагы бәйләнештигез хокуклы партнерлар сыйфатына корылган. Партнерлык процессы катлаулы: танышу, җимерелүе һәм үзара аңлашу урнашу,бала тәрбияләүдә берүк максатны күздә тоту. Педагогның һәм балалар бакчасының позитив имиджы булуы мөһим.

3.Бербөтенлек принцибы -тәрбия һәм белем бирүдә гаилә һәм җәмгыять институтларының аерылгысыз бербөтен булуына нигезләнгән. Әлеге принцип бала тәрбияләүдә гаилә белән балалар бакчасының эш стратегиясен билгели. Җәмгыяти тәрбиянең нигезе ул - балага социаль таләпләр системасы кую. Ата-аналарның тәрбияви тәэсире булып, балага карата мәхәббәт, аны куркынычсызлык белән тәэмин итү, аны ничек бар шулай кабул итү тора.

4.Минимакс принцибы - һәр гаиләгә дифференциальякынкилү, ата-аналар белән эчтәлекле, тактлы аралашу. Ата-аналар белән танышкач, педагог һәр гаиләнең үзенчәлеген ачыклый, аларның активлыгын күтәрү өчен планлы

рәвештә шартлар тудыра.

5.Вариативлык принцибы - ата-аналарга тәрбия һәм белем бирү процессына кушылу һәм аралашуның формаларын тәкъдим итү: традицион һәм традицион булмаган, шәхси һәм төркемләп, дистанцион һәм кара-каршы аралашу.

6.Өзлексезлек принцибы өйдә һәм балалар бакчасында тәрбия бирүнең өзлексез баруын күз алдында тота.

7.Иҗадилык принцибы - тәрбия һәм белем бирү процессында барысына да иҗадилык күрсәтергә мөмкинлек ачу.

Ата-аналар белән үзара бәйләнеш формалары.

1.Мәгълүмати чаралар -(телдән журнал, реклама буклеты; балаларга тәрбия һәм белем бирү сораулары буенча мәгълүмати белешмә хезмәте; СМИ да чыгышлар; мәгълүмати кәрзиннәр, хатлар; күрсәтмә психо-педагогик пропаганда һ.б.)

2. Оештыру эшләре- (ата-аналар җыелышы; анкеталар тутыру; җәмгыяти ата- аналар оешмаларын төзү; коференцияләр, ата-аналар белән берлектә педсоветлар; брифинглар һ.б.)

3 .Культура-агарту чаралары - (ата-аналар мәктәбе; консультацияләр; тематик очрашулар; матур әдәбият буенча тематик күргәзмәләр оештыру; тренинглар; семинарлар; әңгәмә; дискуссияләр; ата-аналар кунакханәсе; түгәрәк өстәл һ.б.)

4. Оештыру-эшчәнлек - (ата-аналар белән берлектә үткәрелгән балаларның үсеш мониторингы, берләштерелгән ата-ана-бала проекты; күргәзмәләр; вернисажлар; мастер-класслар; балалар, педагоглар, ата-аналар иҗаты; гаилә портфолиосы ясау; иҗади эшчәнлек өчен табигый һәм ташландык материаллар җыю; балалар бакчасын ремонтлауда һәм яшелләндерүдә катнашу; балаларның бакчадагы тормышын сурәтләгән буклет, видеофильмнар әзерләү, журналлар чыгару;бакчада үткәрелгән чаралар турында фотоматериалларны электрон җибәрүдә булышу; үстерешле предметлы тирәлекнең сыйфатын тикшерүдә катнашу һ.б.)

5. Ата-аналарның педагогик процесста катнашуы - (ата-аналар катнашы белән шөгыльләр; балаларга әкиятләр уку; балалар белән төрле темага әңгәмәләр кору; ата-аналар катнашы белән сәхнәләштерү; саф һавада йөргәндә, экскурсияләргә барган балаларны озату; Ачык ишекләр, Сәламәтлек көнендә, Шәфкатьлелек марафонында катнашу һ.б.)

Ата- аналарбелән үзара бәйләнеш формалары.

1.Мәгълүмати чаралар -(телдән журнал, реклама буклеты; балаларга тәрбия һәм белем бирү сораулары буенча мәгълүмати белешмә хезмәте; СМИ да чыгышлар; мәгълүмати кәрзиннәр, хатлар; күрсәтмә психо-педагогик
пропаганда һ.б.)
2. Оештыру эшләре- (ата-аналар җыелышы; анкеталар тутыру; җәмгыяти ата- аналар оешмаларын төзү; коференцияләр, ата-аналар белән берлектә педсоветлар; брифинглар һ.б.)
3 .Культура-агарту чаралары - (ата-аналар мәктәбе; консультацияләр; тематик очрашулар; матур әдәбият буенча тематик күргәзмәләр оештыру; тренинглар; семинарлар; әңгәмә; дискуссияләр; ата-аналар кунакханәсе; түгәрәк өстәл һ.б.)
4. Оештыру-эшчәнлек - (ата-аналар белән берлектә үткәрелгән балаларның үсеш мониторингы, берләштерелгән ата-ана-бала проекты; күргәзмәләр; вернисажлар; мастер-класслар; балалар, педагоглар, ата-аналар иҗаты; гаилә портфолиосы ясау; иҗади эшчәнлек өчен табигый һәм ташландык материаллар җыю; балалар бакчасын ремонтлауда һәм яшелләндерүдә катнашу; балаларның бакчадагы тормышын сурәтләгән буклет, видеофильмнар әзерләү, журналлар чыгару;бакчада үткәрелгән чаралар турында фотоматериалларны электрон җибәрүдә булышу; үстерешле предметлы тирәлекнең сыйфатын тикшерүдә катнашу һ.б.)
5. Ата-аналарның педагогик процесста катнашуы - (ата-аналар катнашы белән шөгыльләр; балаларга экиятләр уку; балалар белән төрле темага әңгәмәләр кору; ата-аналар катнашы белән сәхнәләштерү; саф һавада
йөргәндә, экскурсияләргә барган балаларны озату; Ачык ишекләр, Сәламәтлек көнендә, Шәфкатьлелек марафонында катнашу һ.б.)

Гаилә белән үзара бәйләнеш буенча эшәү планы.

Ай	Тема
сентябрь	• Ата-аналар белән оештыру җыелышы уздыру. • Ата-аналардан "Әйдәгез танышабыз" дип аталган анкета тутырту. • Ата-аналар өчен педагог-психолог, шәфкать туташының киңәшләре тупланган төрле папкалар булдыру. • Туган көннәр (сентябрь аенда туучы балаларны котлау оештыру). • Физкультура ОББЭ өчен форма булдыру.
октябрь	1.Консультацияләр : “Хәрәкәтле уеннарның бала организмы өчен файдасы”, “Бишек җырлары җырлыйбыз”, “Яссытабанлылыкны кисәтү”, “Ни өчен бала уенчыкларны җыярга теләми?”, “Сәләтле бала”. 2. Газета “Сәламәт булыгыз!”, “Тәрбияче апа – бәйрәмең белән!”, “Өлкәннәрне тәбриклибез һәм бәйрәм белән котлыйбыз!” 3. Өлкәннәрне бәйрәм белән котлау, балаларның үз куллары белән ясаган бүләкләрен бирү. 4. “Сөмбелә” бәйрәмен уздыру 5. Табип киңәшләре: “Бабасыр”, “Балаланың гаиләдәге физик тәрбиясе” 6. Әти –әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү.
ноябрь	1.Консультацияләр :“Профилактик прививкалар”, “Музыкотерапия”, “чиратта торганда һәм транспортта барганда балалар белән уеннар”. 2. Газета “Бәйрәм белән, кадерле әниләр!” 3. “Әниләр” бәйрәме уздыру 4. Табип киңәшләре: Матур һәм сәламәт тешләр”, “Төркемгә чир керсә...” 5. Әти –әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү. 6. Белешмәлек “Бала белән бергә уйныйбыз”
декабрь	1.Консультацияләр : “Саф һавада йөрүнең файдасы”, “Әти –әни булу рәхәт ул”, “Сюжетлы-рольле уеннар аша балаларда туган телне үстерү”, “Өйгә уйный-уйный кайтабыз”. 2. Балалар өчен шугалак (тау) төзү. 3. Газета “Тәҗрибәләр үткәрәбез”, “Хуш киләсең, Яңа ел” 4. “Хуш киләсең, Яңа ел!” бәйрәме уздыру

	5. Табип киңәшләре: “Салкын тиюдән саклану чаралары”, “Гәүдә төзелеше бозылуы”, “Саф һавада хәрәкәтле уеннар” 6. “Сюжетлы-рольле уеннар” күргәзмәсенә әзерлек һәм үткәрү. 7. Әти –әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү. 8. Ата – аналар җыелышы: “Тәртип кагыйдәләре”
январь	1.Консультацияләр : “Бармак уеннары”, “Юл һәм балалар” 2. Газета “Балаларның юл травматизмы сәбәпләре”, “Чыныктыру чаралары”. 3. Ачык ишекләр көне: мастер – класс “Йокыдан уяну гимнастикасы”, “Саф һавада уеннар” 4. Мастер –класс “Сәламәт булыйк: чыныктыру алымнары” 5. Рәсем конкурсы “Айболит киңәшләре” 6. Табип киңәшләре: “Гриппка каршы аромотерапия”, “Туберкулездан саклану”, “Яссытабанлылык булса, нишләргә?” 7. Әти –әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү.
февраль	1. Консультацияләр: “Ишетергә һәм тыңларга өйрәнәбез”. “Биибез дә, җырлыйбыз” 2. Газета “Изге Вәли көне”, “Бәйрәм белән әтием, абыем, бабам” 3. “Ватанны саклаучылар көне” бәйрәмен уздыру 4. Табип киңәшләре:“Отморожение», “Бала йокысы”, “Йокыдан уяну гимнастикасы” 5. Әти –әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү.
март	1.Консультацияләр: “Тиктормас балаларга уеннар”, “Начар сүзлелек”, “Балаларның урамда уйнау җирлекләре”. 2. Рәсем конкурсы “Минем яраткан әкият героем” 3. “8март – халыкара хатын кызлар көне” бәйрәме уздыру 4. Табип киңәшләре: “Җил чәчәге авыруы”, “Авитаминоз” 5. Әти –әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү.
апрель	1. Консультацияләр:«Витаминотерапия”, “Балалар алдыйлар”, “Беренче китаплар”. 2. Газета Бөек татар шагыйре Г.Тукай” 3. Табиб киңәшләре: “Тычканнар таратучы чирләр”, “Саф һавада йөрү бик файдалы” 4. Әти –әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү.
май	1.Консультацияләр: “Кояш, су һәм һава безнең дуслар”, “Балаларның җәйге ялы”, “Су белән уеннар”. 2. Газета “Без сезне мәңге онытмабыз!” 3. Рәсем конкурсы “Җиңү көне белән!” 4. Табип киңәшләре: “Талпан авыруы”, “Баланың күзләрен саклыйк” 5. Әти –әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү. 6. Ата – аналар җыелышы.

2.3 Җәмгыять белән хезмәттәшлек.

Юнәле	**Оешма исеме**	**Хезмәттәшлек формасы**	
Белем бирү	НГПУ	Квалификацияне күтәрү курслары, смотрларда, конференцияләрдә, күргәзмәләрдә катнашу	План буенча
	Мәктәпкәчә яшьтәге шәһәр оешмалары	Методик берләшмәләр, консультацияләр, методик очрашулар, тәҗрибә бүлешү.	Оешма планы буенча

	Шәһәр күләм балалар һәм яшьләр өчен күргәзмәләр ДЮЦ №14	Күргәзмә, конкурсларда катнашу.	Еллык план буенча
Меди цина	3 нче балалар хастәханәсе	- Медицина тикшеренүләр үткәрү; - Профилактика һәм авырулар буенча консультация	Кирәк булганда
Культура	Театраль коллективлар	Балалар бакчасында театр күрсәтү	Ел дәвамында
	“Огниво”, “Кызыл тау” үзәге	Күргәзмәләрдә, смотр- конкурсларда катнашу.	Ел дәвамында
Куркынычс ызлык	Янгын чыгу куркыныч- сызлыгы	Экскуцияләр, янгын сүндерү хезмәткәрләре белән очрашу, янгын чыгу куркынычсызлыгы буенча конкурслар, консультация, инструктаж	План буенча
	ГИБДД	Балалар белән юл йөрү кагыйдәләре буенча әңгәмә, күргәзмә һәм конкурсларда катнашу.	Еллык план буенча
СМ И	СМИ	“Көмеш кыңгырау”- газетасы, эш тәҗрибәсен бхлешү; Тәрбиячеләрнең үз белемнәрен бүлешү методикасы.	Кирәк чакта
Экол огия	Экология һәм табигатне саклау музее	Күмәк күргәзмәләр оештыру	План буенча

3.Оештыру бүлеге.

3.1 Материаль- техник тулыландыру

Белем бирү программасының юнәлеше	**Төркем бүлмәсе,кабинетлар, җиһазлар исемлеге**
Программа дошкольного образования «От рождения до школы» под редакцией Н.Е. Вераксы, Т.С. Комаровой, М.А. Васильевой, основная, (грамота, развитие речи, ФЭМП, ознакомление с художественной литературой, ознакомление детей с природой, логическое мышление, ИЗО деятельность, исследовательская, конструктивная деятельность)	Төркем бүлмәсе ,җиһазлар исемлеге , стәлләр, урындыклар, дидактические игры, с/р уеннар өчен уен- модульләр, китаплар, үстерешле плакатлар, уеннар, төзелеш өчен конструктор, эксперимент почмагы, йомшак модульләр, таратма материал; матур әдәбият, өлкәннәр өчен педагогик литература, персонаж-уенчыклар.
Программа дошкольного образования «Изобразительная деятельность в детском саду» под редакцией Т.С. Комаровой, основная (рисование, лепка, конструировании	Төркем бүлмәсе . Җиһазлар исемлеге, дидактик уеннар, игровые модули для сюжетно-ролевой игры, китаплар, уеннар, үстерешле плакатлар,төзелеш өчен конструктор, эксперимент өчен почмак, йомшак модульләр, таратма, күрсәтмә материал, матур әдәбият, зурлар өчен педагогигик әдәбият, уенчык-персонажлар.
Программа дошкольного образования «Основы безопасности жизнедеятельности. Төркем бүлмәсе. Җиһазлар исемлеге. Өстәлләр, урындыклар, дидактик уеннар, сюжетно-рольле уеннар өчен модульләр, китаплар, уеннар, үстерешле плакатлар, 50 дошкольников» под редакцией Н.Н. Авдеевой О.Л. Князевой, Р.Б. Стеркиной, основная (ОБЖ)	Төркем бүлмәсе Җиһазлар исемлеге Өстәлләр, урындыклар, дидактик уеннар, сюжетно-рольле уеннар өчен модульләр, китаплар, уеннар, үстерешле плакатлар, 50 дошкольников» под редакцией

	Н.Н. Авдеевой О.Л. Князевой, Р.Б. Стеркиной, основная (ОБЖ) төзелеш конструкторы, эксперимент почмагы, йомшак модульләр, таратма материал, урам, бакча, шәһәр макеты,торак йортлар, юл билгеләре,төзелешләр, ландшафт схемасы белән келәм, персонаж- уенчыклар.
Программа дошкольногообразования «От рождения до школы» под редакцией Н.Е. Вераксы, Т.С. Комаровой, М.А. Васильевой, основная (музыкальное). Программа дошкольного образования «Камертон» под редакцией Э.П. Костиной, (музыкальное)	Музыка залы. Җиһазлар исемлеге. Пианино, театр төрләре, телевизор, музыкальный центр, набор шумовых музыкальных инструментов, музыка инструментлары җыелмасы, дидактик уеннар һ.б.
Программа дошкольного образования «Театр - творчество - дети» под редакцией Н.Ф. Сорокиной, основная (театральная деятельность).	Музыка залы. Җиһазлар исемлеге. Пианино, театр төрләре, телевизор, музыкальный центр, музыкаль инструментлар җыелмасы, дидактик уеннар һ.б.

3.2 Программа һәм методика белән тәэмин итү

Нормативно-правовые документы:
- Конвенция о правах ребенка.
- Конституция РФ
-Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации»; от 29.12.2012 № 273-ФЗ
- Федеральный государственный образовательный стандарт дошкольного образования (Утвержден приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 17 октября 2013 г. N 1155);
-«Порядок организации и осуществления образовательной деятельности по основным общеобразовательным программам – образовательным программам дошкольного образования» (приказ Министерства образования и науки РФ от 30 августа 2013 года №1014 г. Москва);
- Санитарно-эпидемиологические требования к устройству, содержанию и организации режима работы дошкольных образовательных организаций» (Утверждены постановлением Главного государственного санитарного врача Российской Федерации от 15 мая 2013 года №26 «Об утверждении САНПИН» 2.4.3049-13);
-«Закон РТ №44 от 28.07.2004г. «О государственных языках РТ и других языках РТ»;

Белем бирү өлкәләре	Үсешнең төп юнәлешләре	Эшчәнлек Төре	Кулланылган программалар, методик әсбаплар
Социаль коммуника тив үсеш өлкәсе	Әхлакый кыйммәтләр. Хезмәт. Куркынычсызлык	Уенга өйрәтү. Социаль үсеш Хезмәт тәрбиясе Хуҗалык-көнкүреш ОБЖ	**Төп әдәбият:** Т.С. Комарова, Л.В. Куцакова, Л.Ю. Павлова «Трудовое воспитание в детском саду». Программа и методические рекомендации. - М.: Мозаика - Синтез, 2009. **Өстәмә әдәбият:**1.Л.В. Куцакова «Конструирование и ручной труд в детском саду». Программа и методические рекомендации. –М.: Мозаика – Синтез, 2009. 2.Р. Ш. Ахмадиева, Е.Е . Воронина, Д..М. Мустафин,. «Обучение детей дошкольного возраста правилам безопасного поведения на дорогах» Методические рекомендации. - М.: Мозаика - Синтез, 2010
Танып белү үсеш өлкәсе	Иң гади Математик күзаллау Әйләнә-тирә	Сенсорик үсеш Иң гади математик күзаллауны формалаштыру Тирә-юнь белән таныштыру	**Төп әдәбият:** 1. "Математикага өйрәнәбез". Икенче кечкенәләр төркеме: Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре өчен эксперименталь методик әсбап / З. Г. Шәрәфетдинова И.Җ. Хәбибулина, Ф.В.Хәзрәтова.— Казан: 2010.—130 б.— «Поликультуралы белем бирү моделе» сериясе **Өстәмә әдәбият:** 1. И.А. Помораева, В.А. Позина «Занятия по формированию элементарных математических представлений в старшей группе детского сада». Планы занятий. - М.: Мозаика - Синтез, 2010.

			2. Математика в детском саду. Рабочая тетрадь для детей. М.: Мозаика-Синтез, 2011. 3. Л.В. Куцакова «Занятия по конструированию из строительного материала в младший группе детского сада». Конспекты занятий. - М.: Мозаика -Синтез, 2010. 4. Бурганова Р. А. “Знакомство с природой родного края”. 5. О.А. Дыбина «Ребенок и окружающий мир». Программа и методические рекомендации. - М.: Мозаика - Синтез, 2010. Е. В. 6. Колесникова “Математика для детей 3-4 лет”. М.: ТЦ Сфера, 2015.- 56 с. (математические ступеньки).
Нәфасәти- Сәнгать үсеш өлкәсе	Продуктив эшчәнлек Музыка тәрбиясе	Рәсем Әвәләү Кисеп ябыштыру Кул эше Конструкцияләү Музыка тәрбиясе Сәхнәләштерү	**Төп әдәбият:** Зиннатова **Р**. М . Сурәтләү эшчәнлеге һәм конструкцияләү. Икенче кечкенәләр төркеме: Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре өчен экспериментал ь методик кулланма / Р. М. Зиннатова, Л. Ә. Гарәева, А. Г. Зворыкина. — Казан: Татарстан Республикасы Мәгарифне үстерү институты, 2010. - 144 б. - «Поликультуралы белем бирү моделе» сериясе. **Өстәмә әдәбият:** 1.Комарова. Т.С. Изобразительная деятельность в детском саду. Программа и методические рекомендации. М.: Мозаика-Синтез, 2010. 2.И.А.Лыкова.Программа художественного воспитания,обучения и развития детей 2-7 лет «Цветные ладошки». 3.М. Б. Зацепина «Музыкальное воспитание в детском саду». Методическое пособие. - М.: Мозаика-Синтез, 2010 М. Б.Зацепина, Т.В.Антонова "Народные праздники в детском саду". Методическое пособие. - М.: Мозаика-Синтез, 2010. МРК 1.«Күрсәтәле,үскәнем" З. Г. Ибраһимова, З.Р.Гыйләҗетдинова, Ф.Җ.Җәләлетдинова - Казан: Мәгариф,2010г. 2. Әй уныйбыз, уйныйбыз. Л. Н. Шәйдәева, Р. Ә. Кадыйрова. З. Ф. Бәдретдинов. 3.Үстерешле уеннар. К.З.Закирова,Р.Э.Кадыйрова. - Казан: Магариф,2013г
Сөйләм үсеше	Сөйләм телен Үстерү Матур әдәбият Уку	Матур әдәбият белән таныштыру	**Төп әдәбият:** В.В. Гербова «Занятия по развитию речи во второй группе детского сада». Планы занятий. - М.: Мозаика - Синтез, 2011. **Өстәмә әдәбият:** 1.Иң матур сүз. Ата-аналар һәм балалар бакчасы тәрбиячеләре өчен хрестоматия. – Казан: Мәгариф, 2000. 2. Кахыйханова. В. С., Зарипова К. М. “Туган телем- бөек анам”. 3. Хазратова Ф.В. «Туган телдә сөйләшәбез» Методическое пособие для воспитателей татарских групп ДОУ 3 - 4 лет. 4. Закирова К.В. «Балачак аланы». Хрестоматия для воспитателей и родителей. 5. Кашапова М.Ф. «Уйныйк эле, балалар» метод.рекомендации (первая книга) 6. Үз илемдә, үз телемдә: Логопедлар, тәрбиячеләр һәм укытучылар өчен методик кулланма / Ф.М. Зиннурова. – Казан: Мәрариф, 2009.
Физик тәрбия үсеше	Здоровый образ жизни движения	Физик культура Төп хәрәкәтләр Спорт күнегүләре Спорт уеннары Хәрәкәтле уеннар Физкультура сәламәтләндерү эшчәнлеге культура- гигиена күнекмәләре	Степаненкова Э.Я. Физическое воспитание в детском саду. - М.: Мозаика-Синтез, 2010. Л.И. Пензулаева «Физическая культура в детском саду». Вторая младшая группа. - М.: Мозаика - Синтез, 2012. Пензулаева Л.И. Оздоровительная гимнастика для детей 3-7 лет. - М: Мозаика-Синтез, 2010 **МРК** **Өстәмә әдәбият:** 1.К.В Закирова "Уйный уйный үсәбез" "Мәгариф" нәшрияты, Казан . 2005 ел

3.3 Үстерешле предметлы тирәлек

1.Үстерешле предметлы тирәлек балаларның яшь үзенчәлекләрен һәм үсешләрендә коррекцион җитешмәүчәнлеге булган балаларны исәпкә алып, аларның сәламәтлеген саклау һәм ныгыту өчен төркемдә һәм балалар бакчасында тәрбия һәм белем бирү процессын максималь тормышка ашыра.

2.Үстерешле предметлы тирәлек балалар белән өлкәннәрнең аралашу мөмкинлеге, бердәм эшчәнлеге, балаларның хәрәкәт активлыгы, шулай ук аларның ялгыз калу мөмкинлеге белән тәэмин итә.

3.Үстерешле предметлы тирәлек:

-төрле тәрбия һәм белем бирү программаларын тормышка ашыруны;

-милли культура, климат шартларын;

-балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алырга тиеш.

4.Үстерешле предметлы тирәлек бай эчтәлекле, үзгәрүчән, күпфункцияле, вариатив, аңлаешлы һәм куркынычсыз булырга тиеш.

Предметлы тирәлек белән тулыландыру тәрбия һәм белем бирү процессының бербөтенлек принципына, ФДББС буенча балаларның психологик һәм шәхси үзенчәлекләренә, материалларның үзенә хас үзгәрүчән уеннар, дидактик материаллар белән тәэмин ителүенә, балалар белән өлкәннәрнең интегральләштерү принципына, балаларның уен, хәрәкәт активлыгы, эзләнү, тәҗрибә, конструктив, матур әдәбиятны кабул итү һәм коммуникатив эшчәнлегенә Кулланылган материалларның һәм җиһазларның сыйфат сертификатлары бар,һәм алар гигиена, педагогик, эстетик таләпләргә җавап бирә алалар.

3.4. Сәламәтләндерү чаралары.

Ел дәвамында медицина хезмәткәрләре җитәкчелегендә, балаларның сәламәтлекләрен, җирле шартларны исәпкә алып, һава, кояш, су кебек табигый факторларны файдаланып, төрле комплекслы чыныктыру чаралары оештыру.

Балаларны бина эчендә җиңелчә киенеп йөрергә күнектерү. Көндәлек режимга туры китереп озаклап һавада йөртү.

Хәрәкәтле уеннар һәм физик күнегүләр белән кызыксынучанлыкларын үстерү, уеннарда катнашасы килү теләге булдыру.

Чыныктыру чаралары үткәргәндә һәр балага, сәламәтлек торышын истә тотып, шәхси якын килү.

Махсус чыныктыру чараларын, әти-әниләрнең теләкләрен искә алып, медицина хезмәткәрләре һәм администрация карары нигезендә уздыру.

3.5. Традицион вакыйгалар, бәйрәмнәр, чаралар

Күңел ачу чаралары, бәйрәмнәр - һәр балага төркем бүлмәсендә, урамда иректе уеннар уйнарга, парк, шәһәр урамы буйлап сәяхәт кылырга, актив һәм пассив ял итәргә мөмкинлек, эмоциональ тынычлык бирә, баланың үзенә шөгыль таба белү сәләтен формалаштыра.

Икенче кечкенәләр төркемендә бәйрәмнәр һәм күңел ачуларны тематик планлаштыру.

№ п/п	Бәйрәм исеме	Үткәрү вакыты	Бәйрәмгә хәзерлек
1	«Исәнме көз»	Сентябрьнең 4нче атнасы	Көзге табигать,көзге урманга хас күренешләрне күзәтү -картиналар кару -әңгәмә,сөйләшүләр -жырлар,биюләр,шигырьләр өйрәнү -яфраклар жыеп киптерү
2	«Бакчада» (күңел ачу кичәсе)	Октябрьнең 4нче атнасы	-яшелчә,җиләк-җимешләрне танып белергәөйрәтү -аларны рәсемдә чагылдыру -олылар хезмәте турында сөйләү -җыр-биюләр өйрәнү -яшелчә һәм жиләк-жимеш маскалары ясаганда катнашу
3	«Теремкәй» (театрльләшкән уен)	Ноябрьнең 2нче атнасы	Әкият геройлары катнашында күңел ачуларда катнаша башлауларына ирешү
4	Яна ел бәйрәме	Декабрьнең 4нче атнасы	-кышкы табигатьне күзәтү -кар бөртекләре ясау

			-жырлар,биюләр өйрәнү -рәсемнәр карау -әңгәмә,сөйләшүләр
5	«Маша һәм аю» (театрльләшкән күңел ачу)	Гыйнварның 3нче атнасы	Әкиятләрне караганада түземлелек тәрбияләү,экият барышын аңлауларына ирешү.
6	Ватанны саклаучылар көне	Февральнең 3нче атнасы	-әтиләр турында сөйләшү -аларны кунакка чакыру -шигырьләр,жырлар өйрәнү
7	«Бүре һәм кәҗә бәтиләре» (театрлашкан уен)	Февральнең 2нче атнасы	Әкият геройлары катнашында күңел ачуларда катнаша башлауларына ирешү
8	Әниләр бәйрәме	Мартның 1нче атнасы	-әниләр турында сөйләшү -жырлар,шигырьләр өйрәнү -әниләр пешергән ризыклар белән бәйрәмнән соң сыйлану
9	Яз бәйрәме	Мартның соңгы атнасы	-язгы күренешләрне күзәтү -рәсемнәр,иллюстрацияләр карау -шигырьләр,җырлар өйрәнү
10	«Язгы урманда» (кунел ачу)	Апрельнең 1нче атнасы	-урманда яшәүче хайваннарның яшәүләре,тышкы кыяфәтләре, тавышлары турында сөйләшү -уеннар уйнау -җырлы-биюле уеннар
11	«Әбиемдә кунакта»	Апрель ахыры	-йорт хайваннары белән танышуны дәвам итү -алар турында жырлар,биюләр өйрәнү
12	Әй су ага,су ага» (күңел ачу)	Майның 2нче атнасы	Су турында тизәйткечләр, әйтемнәр,шигырьләр,жырлар өйрәнү
13	Исәнме җәй (бәйрәм)	Майның соңгы атнасы	-җәй турында сөйләшү. -елга,урман,җәйге табигать турында картинкалар карау -рәсем ясау -жырлар,шигырьләр өйрәтү

Кушымта.

Аралашу (сөйләм телен үстерү)

Ай	**№**	**Тема**	**Максат**
С Е Н Т Я Б Р	1.	Минем яраткан уенчыкларым	Исем, Сыйфат кулланып гади җөмләләр төзергә өйрәтү. Уенчыкларга сакчыл караш тәрбияләү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М. 34 бит)
	2.	Исәнме бакча! Балалар белән танышу.	Танышу. Син кем? Синең исемең ничек? Сорауларына җавап алу. Балаларны тәрбияченең сөйләмен аңлый белергә өйрәтү. Сүз байлыгын арттыру. (Закирова К. В. 6 бит)
	3.	Көз килде.	Балаларны рәсем карарга өйрәтү. Тәрбияче куйган сорауга аңлы рәвештә җавап бирүләренә ирешү. Рәсем буенча хикәя төзеп сөйләү теләге уяту. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.36 бит)

Ь	4.	Яшелчә бакчасында.	Өйрәнеленгән яшелчә исемнәрен дөрес һәм аңлаешлы итеп әйтелүләренә ирешү. Сыйфатлары буенча яшелчәләрне табу. Балаларда узара дустанә мөнәсәбәт тәрбияләү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.39 бит)
ОКТЯБРЬ	1.	Кыргый хайваннар.	Балаларның кыргый хайваннар турында белемнәрен ныгыту, аларның кайда яшәүләре, нәрсәләр белән тукланулары турында аңлату. (Закирова К.В.108 бит)
	2.	Сәламәтлек – зур байлык	Балаларның үз- үзеңне чиста йөртү турында белемнәрен системалаштыру. Табышмаклар, проблемалы сораулар нигезендә балаларның фикер йөртү сәләтен үстерү. Шапшаклык, җыйнаксызлык кебек сыйфатларга тискәре мөнәсәбәт тәрбияләү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.50 бит)
	3.	Безнең гаилә	Балаларга гаилә әгъзаларының исемнәрен өйрәтүне дәвам итү. Яңа сүзләр исәбенә сүз байлыгын арттыру. Якын кешеләренә карата хөрмәт, ярату хисләре тәрбияләү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.40 бит)
	4.	Безнең шәһәр.	Балаларны туган шәһәр, аның исеме белән таныштыру, юл йөрү кагыйдәләре турында элементар белемнәр бирү, аңга алуларын, диалогик сөйләмнәрен үстерү, туган шәһәр белән горурлану хисе тәрбияләү. (Хәзрәтова Ф. В. “Туган телдә сөйләшәбез” методик кулланма, 38 бит)
НОЯБРЬ	1.	Яраткан машиналарыбыз	Төрле машиналарның атамалары исәбенә сүз байлыгын үстерү. Балаларны теге яки бу эш хэрэкәтенең кем тарафыннан башкарылуына караган сорауларны аңлый белергә һәм дөрес җавап бирергә өйрәтү. (Казыйханов В.С. Закирова К.В 24 бит)
	2.	Шифаханә	Табиб һөнәре турындагы белемнәрне үстерү. Диалогик сөйләм күнекмәләрен үстерү. Образлы фикер йөртү сәләтен арттыру. Ягымлы сүзләрне сөйләмдә куллануны активлаштыру. (Казыйханов В.С. Закирова К. В.51 бит)
	3.	Киемнәр.	Өс киемнәрен һәм предметларны билгеләре буенча төркемнәргә бүлергә өйрәтү. Балаларда чисталык, пөхтәлек тәрбияләү. Үз киемнәрен төреп яки элеп куярга гадәтләндерү. (Зарипова К.М.84 бит)
	4.	Яңа курчак белән танышу	“Киемнәр” темасына караган сүзләрне ныгыту. Образлы фикер йөртү сәләтен үстерү. Балаларда курчак уйнау теләге булдыру. (Казыйханов В.С. Закирова К.В 47 бит)
	5	Курчакны урамга алып чыгу	Курчакны урамга киендерү. Балаларда уен барышын кузаллаулау сәләтен булдыру. Курчакта алар кебек киенә белә, аның да урамга, саф һава суларга чыгасы килә. (Закирова К.В.17 бит)
ДЕКАБРЬ	1.	“Аваз культурасы өстендә эш”	А, ә авазларын дөрес артикуляөия белән әйтә белү күнекмәләрен булдыру, бу авазлар кергән сүзләр әйттерү, тавыш көче өстендә эш. (Закирова К.В. 7 бит)
	2.	“Аваз культурасы өстендә эш”	**У** һәм **ү** авазларын артикуляөия билгеләре буенча аерырга өйрәтү. Авазларны активлаштыру. Фонематик ишетү сәләтен үстерү. (Казыйханов В.С. Закирова К.В 35 бит)
	3.	“Тылсымлы” таякчык	Балаларны сузык һәм тартык авазларны, аерым сүзләрне ачык итеп әйтергә өйрәтү. Төсләр турындагы кузаллауны ныгыту, төс белдерә торган сыйфатларны активлаштыру.
	4.	Куян чыршы янында	Сөйләмдә бәйлек сүзләрне (эчендә, артында, астында, өстендә) кулланырга кайда? Кая? Сорауларына җавап бирергә, тәрбияче һәм иптәшләре белән иркен аралашырга өйрәтүне дәвам итү.
ГЫЙНВАР	1.	Кыш килде.	Балаларның кыш турындагы белемнәрен киңәйтү; Актив сүзлеккә чана, кар, суык, бүрек, бияләй сүзләрен кертү, сөйләмдә куллану. (Зарипова К.В.26 бит)
	2.	Кышкы уеннар	Балаларның кыш турында белемнәрен киңәйтү. Рәсемгә карап тәрбияченеңсорауларына җавап кайтатырга өйрәтү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.43 бит)
	3.	Саф һавада	Балаларның “Кыш” темасына алынган белемнәрен системалаштыру. Үзара дустанә мөнәсәбәт тәрбияләү.
ФЕ	1.	“Бозау, бәрән, колын, кәҗә бәтие, сез кайда?	Балаларның йорт хайваннары турында белемнәрен киңәйтү; сүз байлыгын арттыру, активлаштыру. Башкаларга ярдәм итү теләге, тыңлаучанлык, хайваннарга карата кайгыртучанлык тәрбияләү.

В Р А Л Ь	2.	“Машина һәм самолет”	Балаларны уенчыкларның өлешләрен, төсен, формасын аерырга һәм атарга өйрәтү, исемнәрне сыйфатлар белән яраклаштыру күнекмәләре формалаштыруны дәвам итү. У авазын әйтүдә күнектерү, сүзлекне активлаштыру.
	3.	Ватанны саклаучылар көне	Балаларны Ватанны саклаучылар көне белән таныштыру, балаларның игътибарын, аңга алуларын, диалогик, монологик сөйләмнәрен үстерү, балаларда Туган илгә мәхәббәт, малайларда көчле, кыю булырга омтылыш тәрбияләү. (Хәзрәтова Ф. В. “Туган телдә сөйләшәбез” методик кулланма, 49 бит)
	4.	Минем әнием	Иң кадерле кешегә- әнигә- мәхәббәт тәрбияләү, аңа булышасы килү теләге уяту. Аның эшләгән эшләрен хөрмәтләргә өйрәтү. (Закирова К.В.66 бит)
М А Р Т	1.	Мин әнигә булышам	Савыт- саба темасына караган сүзләр исәбенә сүз байлыгын үстерү һәм гомумиләштерүче сүз “Савыт- саба” ны кулланышка кертү. Логик фикерләү сәләтен үстерү. Өлкәннәргә булышу теләге тудыру. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.63 бит)
	2.	“Тере һәм уенчык кошларны карау”	Тере һәм уенчык кошны чагыштырып, уенчык кош - дымка уенчыгы белән таныштыру, уенчык кошның нинди материалдан ясалганын ачыклау, төсләрне, дымка бизәге элементларын ныгыту, балаларның игътибарын, күзәтүчәнлеген үстерү, сорауларга тулы җавап бирергә өйрәнүне дәвам итү. (Хәзрәтова Ф. В. “Туган телдә сөйләшәбез” методик кулланма, 54 бит)
	3.	Аваз культурасы өстендә эш	**М, П, Б** авазларын дөрес әйтергә өйрәтү. Фонематик ишетү сәләтен үстерү. Үзара аралашу культурасы тәрбияләү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.52 бит)
	4.	Яз килде.	Шигырне өйрәнгәндә сүзләрне дөрес аңлаешлы итеп әйтүләренә ирешү. Ихтыярый истә калдыру сәләтен үстерү.(Казыйханов В.С. Зарипова К.М.65 бит)
А П Р Е Л Ь	1.	Язгы урманда.	Балаларны язгы күренешләр белән таныштыруны дәвам итү (кар эри, тамчы тама, кояш җылыта, сулар җыела), сүзлек запасларын киңәйтү һәм активлаштыру, балаларның күзәтүчәнлеген, игътибарын, күзаллавын үстерү. (Хәзрәтова Ф. В. “Туган телдә сөйләшәбез” методик кулланма, 56 бит)
	2.	Агачлар, куаклар.	Агачлар, куаклар турындагы белемнәрне киңәйтү, аларның үзенчәлекле билгеләрен камилләштерү, исемнәрен әйтә белү. Бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен үстерү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.65 бит)
	3.	Б. Рәхмәтнең “Яз” шигырен ятлау.	Балаларны Б. Рәхмәтнең “Яз” шигыре белән укып таныштыру, истә калдырырга ярдәм итү, эчтәлегенә туры китереп сорауларга җавап бирергә өйрәтү, яз турында белемнәрен баету, балаларның аңга алуларын, игътибарын, хәтерен үстерү.
	4.	Кызыксынучан тел	Балаларны [т] [д] [к] [к,] авзлары кергән аваз ияртемнәрен әйтергә өйрәтү, авз ияртемнәрен төрле югарылыктагы тавыш белән әйтүгә күнектерү. [т][д][к][к,] авазларын әйтү хисабына сөйләм үстерү. Игътибарлылык тәрбияләү.
М А Й	1.	Балалар бакчасы ишегалдында	Исемнәр, фигыльләр, сыйфатлар хисабына сүз байлыгын үстерү;табигатьтәге сезонлы үзгәрешләр турында белемнәрне киңәйтү. Төсләрне, матурлыкны белдерүче сыйфатлар ярдәмендә сөйләм теле компонентларын үстерү. Хезмәткә хөрмәт тәрбияләү.
	2.	Тузганак чәчәге	Балаларны туган як үсемлекләре (тузганак) белән таныштыруны дәвам итү, үсемлекне карау барышында әңгәмәгә тарту, игътибарны, хәтерне, күзәтүчәнлекне үстерү, үсемлекләр белән кызыксыну, эстетик хисләр тәрбияләү.
	3.	Мин җәйне яратам	Табигатьтәге җәйге үзгәрешләр турындагы күзаллауларын киңәйтү, билгеле бер ситуаңиягә туры килгән фигыльләрне сөйләмдә куллануларын активлаштыру, “бер”, “күп” төшенчәләрен ныгыту, балаларның игътибарын, диалогик сөйләмен үстерү.

Танып белү (иң гади математик күзаллауны үстерү)

Ай	№	Тема	Максат
СЕНТЯБРЬ	1.	Адаптация чоры	Математик үсеш дәрәҗәсен күзәтү, тикшерү, әзерлекләрен формалаштыру; кыюлык тәрбияләү, шөгыльләргә катнашу, җавап бирү теләге уяту.
	2.	Адаптация чоры	Балаларны үз-үзләрен иркен тотарга, белгәнен кыенсынмый җавап бирергә булышу, кыюлык, тапкырлык тәрбияләү.
	3.	Шар, куб	Фигураның төсенә, размерына карамыйча шар һәм кубны аерырга һәм атарга өйрәтү. Балаларның күрсәтмә-образлы фикерләвен, сенсор сәләтләрен, предметларны форма буенча чагыштыра белүләрен үстерү. Коллективта шөгыльләнү, сорауларга җавап бирү теләге тәрбияләү.
	4.	“Зур”, “кечкенә”	Балаларда контраст зурлыктагы предметлар турында күзаллау формалаштыру, зур һәм кечкенә сүзләрен куллану; шар һәм кубны аера, атый белүләрен ныгыту. Балаларның күрсәтмә-образлы фикерләвен, сенсор сәләтләрен, әйләнә-тирәдәге предметларны танып белүгә кызыксынуларын үстерү.
ОКТЯБРЬ	1.	“Бер”, “күп”, “аз”	Саны буенча предмет төркемнәрен аера белүләрен ныгыту, алар арасында бәйләнеш урнаштырганда бер, күп, аз сүзләрен куллану. Төркемдәге барлык предметларга һәм аның аерым өлешләренә генә хас булган гомуми билгеләрне табу. Кызыл, сары, яшел кебек төсләрнең исемнәрен кабатлау.
	2.	Предметларның бертөрле һәм төрле-төрле билгеләре. Төркемнән бер предметны аеру.	Аерым предметлардан төркем төзергә, характерлы билгеләре буенча предметны төркемнән аерырга өйрәтү; предметларның саны буенча бәйләнеш урнаштырганда «бер», «күп», «аз», «берәү дә юк» сүзләрен куллану.
	3.	Предметлар төркеме төзү, төркемнән бер предметны аеру.	Аерым предметлардан төркем төзергә, һәм төркемнән бер предметны аерып алырга, «ничә» соравына җавап бирергә өйрәтүне дәвам итү һәм предмет җыелмаларын «бер», «күп», «берәү дә юк» сүзләре белән билгеләү.
	4.	Түгәрәк, квадрат.	Түгәрәк белән квадрат турында күзаллаулар формалаштыру; кул хәрәкәтен тоемлау юлы белән фигураны тикшерү; аерым предметлардан төркем төзи һәм төркемнән предметларны аера белүләрен камилләштерү; бирелгән төркемгә керә торган барлык предметларга һәм аның аерым өлешләре өчен генә хас булган билгеләрне табу, төркемне төркемчәләргә бүлү; күп, бер, берешәр, берәү дә юк сүзләрен сөйләмдә активлаштыру. Уң һәм сул кулларны аеруда күнектерү.
НОЯБРЬ	1.	Балаларның яшь үзенчәлекләрен һәм программа материалын ничек үзләштерүләрен исәпкә алып эшне ирекле планлаштыру.	
	2.	Бер, күп, берәү дә юк.	Балаларны алдан әзерләп куелган шартларда бер һәм күп предметлар табарга өйрәтү, предметларның санын «Бер паровоз, күп вагоннар», «Паровоз берәү, ә вагоннар күп» сүзләре белән белдерү. Түгәрәкне аерырга, атарга һәм капшамлы хәрәкәтләр белән тикшерергә, үлчәме (размеры) буенча түгәрәкләрне чагыштырырга өйрәтүне дәвам итү. Уң һәм сул кулларны аеруда күнектерү.
	3.	Озын-кыска, озынрак-кыскарак.	Берсе янына икенчесен куеп карау ысулы белән ике предметны озынлыгы буенча чагыштырырга, нәтиҗәләрне озын-кыска, озынрак-кыскарак сүзләре белән белдерергә өйрәтү Предметның охшаш һәм охшаш булмаган якларын аерып күрсәтә белергә, предметларның санын «бер», «күп», «берешәр», «берәү дә юк» сүзләре белән белдерергә өйрәтүне дәвам итү.
	4.	Бер-күп.	Балаларны алдан әзерләп куелган шартларда бер һәм күп предметлар табарга өйрәтү, предметларның санын «ә», «һәм» теркрәгечләре кулланып җөмләләр ярдәмендә белдерү. Түгәрәк һәм квадратны формасы һәм төсе буенча аера, атый белүләрен ныгыту; кул хәрәкәтен тоемлау юлы белән фигураны тикшерүдә күнектерү. Пространство бәйләнешләрен «төбендә» (тәрәзә төбендә) бәйлек сүзе белән белдерү.
ДЕК	1.	Күп, никадәр-шулкадәр, бертигез.	Бер әйберне икенчесе өстенә куеп карау ысулы белән предметларның ике төркемен чагыштырырга, күп, никадәр-шулкадәр, бертигез сүзләренең мәгънәсен аңларга өйрәтү. Балаларны үз гәүдәләрендә дөрес ориентирлашуда, уң һәм сул кулларны аеруда күнектерү. Ике предметның озынлыгын бер әйберне икенчесе

А Б Р Ь			өстенә һәм бер әйберне икенчесе яны-на куеп карау ысулы белән чагыштырырга өйрәтүне дәвам итү, нәтиҗәне озын-кыска, озынрак-кыскарак сүзләре белән белдерү.
	2.	Күп, бертигез, никадәр-шулкадәр.	Берсе өстенә икенчесен кую ысулы белән ике тигез предметлар төркемен чагыштырырга өйрәтүне дәвам итү, чагыш-тыру нәтиҗәсен күп, бертигез, никадәр-шулкадәр сүзләре белән билгеләү. Берсе өстенә икенчесен кую һәм берсе янына икенчесен кую ысулы белән ике предметны озынлыгы буенча чагыштыру күнекмәсен камилләштерү, чагыштыру нәтиҗәсен озын-кыска, озынрак-кыскарак, озынлыгы буенча бертигез сүзләре белән билгеләү.
	3.	Күп, бертигез, никадәр-шулкадәр.	Берсе өстенә икенчесен кую ысулы белән ике тигез предметлар төркемен чагыштырырга өйрәтүне дәвам итү, сөйләмдә күп, бертигез, никадәр-шулкадәр сүзләрен активлаштыру. Балаларны төрле анализаторлар ярдәмендә күплекләрне зиһенгә алуда күнектерү. Озын-кыска, озынрак-кыскарак, озынлыгы буенча бертигез сүзләре кулланып, берсе өстенә икенчесен кую һәм берсе янына икенчесен кую ысулы белән ике предметны озынлыгы буенча чагыштыру осталыгы камилләштерү.
	4.	Киң-тар, киңрәк-таррак.	Берсе өстенә икенчесен кую һәм берсе янына икенчесен кую ысулы белән киңлеге буенча контраст булган ике предметны чагыштырырга өйрәтү, чагыштыру нәтиҗәсен киң-тар, киңрәк-таррак сүзләре белән билгеләү. Тигез ике төркем предметларын берсе өстенә икенчесен кую ысулы белән чагыштырырга өйрәтүне дәвам итү. Уң һәм сул кулларны аеруда күнектерү.
Г Ы Й Н В А Р	1.	Программа материалының үзләштерелешенә һәм икенче кечеләр төркеменең үзенчәлекләренә карап эшне ирекле планлаштыру.	
	2.	Өчпочмак.	Өчпочмак белән таныштыру: фигураны танырга һәм атарга өйрәтү, хәрәкәтне тою ысулы белән тикшереп карау. Ике тигез группа предметларын берсе өстенә икенчесен куеш карау ысулы белән чагыштыру осталыгын камилләштерү, чагыштыру нәтиҗәләрен күп, бертигез, никадәр-шулкадәр сүзләре белән билгеләү. Квадрат, түгәрәк сүзләрен дөрес атау һәм аера белү осталыгын формалаштыру. Ике предметны киңлеге буенча чагыштыруны ныгыту, киң-тар, киңрәк-таррак сүзләрен кулланырга өйрәтү.
	3.	Күп, бертигез, никадәр-шулкадәр.	Ике бертигез группа предметларын берсе янына икенчесен куеп карау юлы белән чагыштырырга, чагыштыру нәтиҗәләрен күп, бертигез, никадәр-шулкадәр сүзләре белән белдерергә өйрәтү. Ике предметны киңлеге буенча чагыштыру осталыгын ныгыту, нәрсәнең киңрәк, нәрсәнең таррак икәнен аерырга, киң-тар, киңрәк-таррак, киңлеге буенча бертигез сүзләрен кулланырга өйрәтүне дәвам итү.
Ф Е В Р А Л Ь	1.	Күп, бертигез, никадәр-шулкадәр.	Ике бертигез төркем предметларын берсе янына икенчесен куеп карау юлы белән чагыштырырга һәм чагыштыру нәтиҗәләрен күп, бертигез, никадәр-шулкадәр сүзләре белән билгеләргә өйрәтүне дәвам итү. Геометрик фигураларны (түгәрәк, квадрат, өчпочмак) аера һәм атый белүләрен камилләштерү. Үзеннән чыгып пространство юнәлешләрен билгеләүдә күнектерү һәм аларны өстә-аста сүзләре белән билгеләү. Тар-киң, таррак-киңрәк сүзләрен сөйләмдә кулла-нуны ныгыту.
	2.	Биек-тәбәнәк, биегрәк-тәбәнәгрәк.	Биеклеге буенча ике предметны чагыштыру алымнары белән таныштыру, биек-тәбәнәк, биегрәк-тәбәнәгрәк сүзләрен аңларга өйрәтү. Үзеңнән чыгып яссылык юнәлешләрен билгеләүдә күнектерү. Ике тигез группа предметларын берсе ягы-на икенчесен куеп карау ысулы белән чагыштыру осталыгын һәм күпләп, бертигез, никадәр-шулкадәр сүзләрен куллануны камилләштерү.
	3.	Программа материалының үзләштерелешенә һәм икенче кечеләр төркеменең үзенчәлекләренә карап эшне ирекле планлаштыру.	
	4.	Күп -аз, никадәр-шулкадәр.	Берсен икенчесенә кую ысулы белән ике тигез булмаган предметлар группасын чагыштырырга өйрәтү, чагыштыру нәтиҗәләрен күп-аз, никадәр-шулкадәр сүзләре белән белдерү. Үз гәүдәләре якларында (уң, сул)

			ориентирлашуда күнектерү. Биеклеге буенча ике контраст предметларны ча-гыштыра белүне дәвам итү, чагыштыру нәтиҗәләрен биек-тәбәнәк, биегрәк-тәбәнәгрәк сүзләре белән белдерү.
М А Р Т	1.	Күп-аз, никадәр-шулкадәр.	Берсе өстенә икенчесен һәм берсе янына икенчесен куеп карау ысуллары белән ике тигез булмаган предметлар группасын чагыштырырга өйрәтүне дәвам итү, чагыштыру нәтиҗәсең күп-аз, никадәр-шулкадәр, бертигез сүзләре белән билгеләү. Өскә-аска, көн-төн, иртә-кич сүзләрен куллануны ныгыту.
	2.	Күбрәк-азрак, никадәр-шулкадәр.	Предметларның тигез һәм тигез булмаган ике төркемен чагыштыру осталыгын камилләштерү, бертигез, никадәр-шулкадәр, күбрәк-азрак чагыштырмаларын сөйләмдә куллану. Ике предметны озынлыгы һәм биеклеге буенча чагыштыру ысулларын ныгыту, чагыштыру нәтиҗәләрен тиешле сүзләр белән белдерү. Түгәрәк, квадрат, өчпочмакны аера һәм атый белүдә күнектерү.
	3.	Программа материалының үзләштерелешенә һәм икенче кечеләр төркеменең үзенчәлекләренә карап эшне ирекле планлаштыру.	
	4.	Программа материалының үзләштерелешенә һәм икенче кечеләр төркеменең үзенчәлекләренә карап эшне ирекле планлаштыру.	
А П Р Е Л Ь	1.	Өстенә, астына, эченә.	Өстенә, астына, эченә бәйлек сүзләре кулланып предметларның пространствода урнашуын билгеләргә өйрәтү. Сөйләмдә бертигез, никадәр-шулкадәр, күбрәк-азрак чагыштырмаларын кулланып предметларның тигез һәм тигез булмаган ике төркемен чагыштыра белүләрен ныгыту. Ике пред-метны зурлыгы буенча чагыштыруда күнектерү, чагыштыру нәтиҗәләрен озын-кыска, озынрак-кыскарак, бертөрле (бертигез) озынлыкта сүзләре белән белдерү.
	2.	Тоюю органнары ярдәмендә күплекләрне кабул итү.	Үрнәк буенча (санамыйча һәм санын әйтмичә) предмет һәм авазлар санын кабул итәргә өйрәтү. Тиз-акрын сүзләренең мәгънәсен анлату. Бер предметны икенчесе өстенә кую, берсе янына икенчесен куеп карау ысуллары ярдәмендә ике бертигез һәм тигез булмаган предмет группаларын чагыштыруны, никадәр-шулкадәр, күбрәк-азрак, бертигез сүзләрен куллануны ныгыту. Ике предметны зурлык буенча чагыштыруда күнектерү, чагыштыру нәтиҗәләрен зур-кечкенә сүзләре белән билгеләү.
	3.	Тоюю органнары ярдәмендә күплекләрне кабул итү.	Балаларны ничә уенчык торса (1-3 чикләрендә), шул кадәр хәрәкәт ясарга өйрәтү. Капма-каршы тәүлек өлешләрндә ориентирлаша белү осталыгын ныгыту: көн-төн, кич-иртә. Табигать күренешләре (тәүлек өлешләре) турындагы белемнәрне ачыклау, тирәнәйтү.
	4.	Алда-артта, өстә-аста, сулда-уңда.	Предметның зурлыгын аерып алырга һәм күрсәтергә, бирелгән билгесе буенча төркемнән бер, күп предметларны аерырга өйрәтү. Баланы үзенә карата пространство юнәлешләрен аера белүдә һәм аларны алда-артта, өстә-аста, сулда-уңда сүзләре белән билгеләүдә күнектерү. Аерым предметлардан төркем төзү һәм шул төркемнән бер предметны аерып алу осталыгын камилләштерү.
М А Й	1.	Геометрик фигуралар.	Бирелгән сыйфатлары буенча предметны төркемнән аерып алу осталыгы формалаштыру. Геометрик фигураларны төсе һәм зурлыгы буенча төркемләү.
	2.	Геометрик фигуралардан (түгәрәк, квадрат, өчпочмак) рәсемнәр төзү.	Балаларны билгеле бер рәсем төзү өчен әзер геометрик фигураларны (түгәрәк, квадрат, өчпочмак) танырга, атарга, сайларга, тезәргә һәм ябыштырырга өйрәтүне дәвам итү. Күплек, зурлык, форма, төс, яссылык, вакыт турындагы белемнәрне ныгыту.
	3.	Кабатлау	Балаларның ишетеп һәм тоемлап сиземләү тәҗрибәсен баету.
	4.	Программа материалын үзләштерүне һәм конкрет яшь төркеменең үзенчәлекләрен исәпкә алып эшне ирекле планлаштыру.	

Танып белү (әйләнә-тирә белән танышу)

Ай	№	Тема	Максат
С Е Н Т Я Б Р Ь	1.	Исәнме, балалар бакчасы!	Балалар бакчасы бинасында ориентлашырга өйрәтү. Бакча хезмәткәрләренә хөрмәт тәрбияләү. Зурлар белән аралашу күнекмәләрен үстерү.(Дыбина О.В. 22 бит)
	2.	Көз килде.	Ел фасылларының үзенчәлекләре белән таныштыру. Сүз байлыгын үстерү һәм активлаштыру. Табигатьнең матурлыгын күрә белергә өйрәтү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.36 бит)
	3.	Яшелчә һәм җиләк –җимешләр.	Яшелчә һәм җиләк –җимешләр исемнәре исәбенә сүз байлыгын арттыру. Яшелчәләрне сыйфат билгеләре буенча танып белергә өйрәтү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.38 бит)
	4.	Тылсымлы капчык.	Кеше кулы белән ясалган һәм табигать тарафыннан бирелгән предметлар турында төшенчә бирү; балаларның игътибарын, хәтерен, кабул итү сәләтен үстерү. Уенчыкларга сак караш тәрбияләү. (Дыбина О.В. 15 бит)
О К Т Я Б Р Ь	1.	Кыргый хайваннар.	Балаларның кыргый хайваннар турында белемнәрен киңәйтү. Хайваннарның атамаларын берлек һәм күплек санда әйтергә өйрәтү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.58 бит)
	2.	Шәхси гигиена әйберләреннән дөрес файдалану.	Юыну әйберләре белән танышу, сабын, су, сөлге сүзләрен өйрәнеп, балаларның сүзлек байлыгын арттыру. Тиз истә калдырырга өйрәтү. Курчак үрнәгендә үз-үзеңне чиста тоту теләге тәрбияләү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.48 бит)
	3.	Әти, әни һәм мин.	Гаилә турында күзаллау үстерү, гаилә әгъзаларын атый белергә өйрәтү. Якыннарга карата ярату, кайгырту хисләре тәрбияләү. (Дыбина О.В. 13 бит)
	4.	Безнең шәһәр.	Үзен яшәгән төбәк белән таныштыру. Гади сорауларга җавап бирү осталыгын үстерү. Балаларда үзең яшәгән шәһәргә мәхәббәт тәрбияләү. (Дыбина О.В. 29 бит)
Н О Я Б Р Ь	1.	Транспорт.	Транспорт төрләрен танырга, исемен әйтә белергә өйрәту; өлкәннәр хезмәте белән кызыксыну уяту. (Дыбина О.В. 11 бит)
	2.	Табибка барабыз.	Табиб һөнәре турындагы белемнәрне үстерү. Логик фикер йөртү сәләтен үстерү. Шәфкатьлелек, кызгану хисе уяту. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.51 бит)
	3.	Киемнәр.	Өс киемнәрен һәм предметларны билгеләре буенча төркемнәргә бүлергә өйрәтү. Балаларда чисталык, пөхтәлек тәрбияләү. (Дыбина О.В. 14 бит)
	4.	Курчакның киемнәре.	Киемнәрнең өлеш кисәкләрен һәм төсләрен дөрес әйтә белергә өйрәтү. Логик фикерләү сәләтен үстерү. Үз киемнәренн тәртиптә тоту күнекмәләрен булдыру. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М 46 бит)
	5	Курчакны урамга киендерү.	Курчакны урамга киендерү. Өс киемнәре исемнәрен кулланышка кертү. Гомумиләштерүче сүзләрнең мәгънәсен аңларга, киенү эзлеклелеген истә калдырырга булышу. Чисталык, пөхтәлек тәрбияләү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.46 бит)
Д Е К А Б Р Ь	1.	Мониторинг	
	2.	Тиздән чыршы бәйрәме.	Балаларда күтәренке кәеф булдыру. Өйрәнелгән шигырьләрне, җырларны Кыш бабайга сөйләү теләге уяту. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.45 бит)
	3.	Гирлянда.	Балаларга гирлянда турында башлангыч белемнәр бирү, электр тогы турында гади төшенчә бирү. Төсләрне таный һәм аера белергә күнектерү. Кәгазь белән эшләгәндә бармаклар эшчәнлеген үстерү. (Дыбина О.В. 44 бит)
	4.	Чыршы бизибез.	Балаларның бәйрәм турындагы күзаллауларын баетуны дәвам итү; чыршы уенчыклары, аларның формалары, төсе, материалы белән таныштыру. Балаларда эстетик хисләр тәрбияләү.
Г Ы Й Н В	1.	Кыш килде.	Ел фасылларының характерлы үзенчәлекләре белән таныштыруны дәвам итү. Логик фикерләү сәләтен үстерү. Табигатькә мәхәббәт тәрбияләү. (Казыйханов В.С., Зарипова К.М.42 бит)
	2.	Кар бөртеге, кун кулга.	Балаларның кар бөртекләре турында күзаллауларын формалаштыру. Табигать матурлыгына соклана белү хисләре тщрбияләү. Иң гади билгеләр – символлар кулланып, кар бөртегенең үзлекләрен әйтергә өйрәтү. (Зарипова З.М., Габдрахимова А.Х.31 бит)

А Р	3.	Урманда кыш.	Ел фасылы үзгәрүнең кыргый хайваннарга тәэсире белән таныштыру. Балаларны кышлаучы һәм күчмә кошлар турында белемнәрен үстерү. Хайваннарга сак сараш тәрбияләү. (Карпухина Н.А. Конспекты занятий. 58 бит)
Ф Е В Р А Л Ь	1.	Йорт хайваннары һәм кыргый хайваннар.	Йорт һәм кыргый хайваннарны таный һәм аера белергә өйрәтү. Балаларны фикер йөртүгә өйрәтү. Хайваннарга карата михырбанлылык тәрбияләү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.55 бит)
	2.	Фунтик белән ком ташу.	Балаларны әтиләр һөнәренә кагылышлы эш гамәлләрне белдерә торган сүзләр хисабына балаларның сүз байлыгын үстерү. Әтиләре хезмәтенә кызыксыну уяту. Әтиләргә хөрмәт тәрбияләү. (Дыбина О.В. 31 бит)
	3.	Без әтиләрне котлыйбыз.	23 февраль- Ватанны саклаучылар көне турында балаларга аңлату. Әтиләргә һәм Ватанны саклаучыларга хөрмәт тәрбияләү. (Карпухина Н.А. Конспекты занятий. 58 бит)
	4.	“Әнием-алтыным”	Әниләр һәм әбиләр хезмәте белән таныштыру. Әниләр хезмәтенә карата кызыксыну уяту. Әниләргә хөрмәт, мәхәббәт хисе тәрбияләү. (Дыбина О.В. 29 бит)
М А Р Т	1.	Алтын куллы әни.	Балаларны тукыма һәм аның үзлекләре белән таныштыру. Төрле һөнәр кешеләренә һәм әниләр хезмәтенә кызыксыну, хөрмәт тәрбияләү. Балаларның җавап бирү осталыгын үстерү. (Дыбина О.В. 30 бит)
	2.	Өлгерлек, җитезлек, кыюлык тәрбияләүдә халык уеннары.	Балаларда халык уеннары ярдәмендә җитезлек, өлгерлек, кыюлык һәм игътибарлылык тәрбияләү. Уен кагыйдәләрен төгәл үтәргә, тотнаклы булырга өйрәтү. (Закирова К.В., Кадыйрова Р.Ә., Балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбиясе. 99 бит)
	3.	Матрешкалар.	Балаларны халык иҗат иткән уенчыклар белән таныштыруны дәвам итү. Матрешкаларны ачарга һәм дөрес итеп җыярга өйрәтү, сүз байлыгын киңәйтү, активлаштыру; игътибарны, хәтерне, сенсор тою сәләтен, сорауларга җавап бирү осталыгын үстерү; халык иҗатына кызыксыну, уенчыкларга карата сакчыл караш тәрбияләү.
	4.	Яз килде.	Табигатьтәге үзгәрешләрне күрә белергә өйрәтү, язның характерлы үзенчәлекләре белән таныштыру. Күзәтүчәнлекне үстерү. Табигатькә мәхәббәт тәрбияләү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.64 бит)
А П Р Е Л Ь	1.	Яз килде.	Табигатьтәге үзгәрешләрне күрә белергә өйрәтү, язның характерлы үзенчәлекләре белән таныштыру. Күзәтүчәнлекне үстерү. Табигатькә мәхәббәт тәрбияләү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.64 бит)
	2.	Агачлар, куаклар.	Агачлар, куаклар турындагы белемнәрне киңәйтү, аларның үзенчәлекле билгеләрен камилләштерү, исемнәрен әйтә белү. Бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен үстерү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.65 бит)
	3.	Тузганак чәчәк атты.	Яз билгеләрен ныгыту. Балаларда белем бирү эшчәнлегенә һәм бер-берсенә карата уңай мөнәсәбәтләр, матурлыкка соклану хисләре тәрбияләү. Әйләнә-тирә дөнья турында күзаллауларын киңәйтү. (Зарипова З.М., Габдрахимова А.Х.27 бит)
	4.	Мониторинг	
М А Й	1.	Шау чәчәккә күмелеп утырган алмагачлар, шомыртлар.	Чәчәкләрен карау, тирә –юньгә хуш ис таратуларын билгеләү. Туган як табигате белән соклану һәм горурлану хисе тәрбияләү.
	2.	Чәчәкләр – тормыш яме.	Чәчәкләр исемнәре исәбенә сүз байлыгын арттыру, чәчәкләрне төсләре буенча аерырга өйрәтү. Иҗади фикер үстерү. Чәчәкләргә сакчыл караш тәрбияләү. (Казыйханов В.С. Зарипова К.М.66 бит)
	3.	Рәхмәт, җәй.	Балаларны яшелчәләрне, җиләк-җимешләрне тәме буенча аерырга өйрәтүне дәвам итү; яшелчәләр, җил-ләк-җимешләр, агачлар турындагы белемнәрне киңәйтү; балаларның игътибарын, кабул итү сәләтен үстерү; табигатькә карата сакчыл караш тәрбияләү.

Сынлы сәнгать эшчәнлеге (рәсем)

Ай	№	Тема	Максат
С Е Н	1.	Тылсымлы таякчык	Балаларны карандаш (флома-стер) белән таныштыру һәм алар белән кулланырга өйрәтү, рәсем ясау барышына һәм нәтиҗәсенә кызыксыну уяту.Балаларны тыңларга һәм гади күнекмәләрне эшләргә өйрәтү.Балаларны рус шагыйре Н.В. Беловның «Карандаш» дигән ши-гыре белән таныштыру

ТЯБРЬ	2.	Яңгыр.	Балаларны традицион булмаган рәсем ясау (бармак белән) техника-сы белән таныштыру. Штрих, буяуларны салмак төшерергә өйрәтү. Рәсем ясау шөгыленә кызыксыну уяту
	3.	Көзге яфраклар	Сызык, штрих, буялыш (мазки), тимгел-тимгел тапларны ритмик рәвештә төшерергә, пумаланы буяулы банкага пөхтә итеп манар-га, артык буяуны банка кырыена ышкып төшерергә, башка төсне манганчы, пумаланы юарга. Төс исемнәрен белүләрен ныгы-ту (кызыл, сары). Ә. Ерикейның «Көз» шигыре белән таныштыру.
	4.	Туплар тәгәриләр	Балаларда рәсем ясарга кызыксыну уяту. Балаларда төс һәм ритм хисен үстерүне дәвам итү. Ярдәмчеллек тәрбияләү. Ә. Бикчәнтәеваның «Туп-туп ту-быбыз» шигырен искә төшерү.
ОКТЯБРЬ	1.	Аю баласына бизәкле чынаяк	Декоратив эшчәнлеккә тарту, савыт силуэтын төрле бизәкләр белән бизәргә өйрәтү. Түгәрәк формалы предметлар-ны бертуктаусыз хәрәкәт белән ясарга һәм сурәтне буярга. Битне рәсемнәр белән тутыру осталыгын арттыру. «Өч аю» әкиятен искә төшерү.
	2.	Сукмак буйлап	Төрле зурлыктагы эзләрне та-ныгра һәм тимгел-темгел таплар-ны ритмик рәвештә төшерергә өйрәтү. Балаларда пумаланы дөрес тотарга, пумала белән эшләү тех-никасын өйрәтүне ныгыту. Балаларда пөхтәлек тәрбияләү.
	3.	Төсле сабын күбекләре.	Түгәрәк формадагы предметларны ясауны, төсләрне белүне ныгыту; иҗади күзаллауны үстерү.
	4.	Ирекле рәсемләү.	Балаларны иҗади фикерләп, мөстәкыйль рәсем ясарга өйрәтү; үз эшләрен күреп соклану, канәгатьлек хисе тәрбияләү.
НОЯБРЬ	1.	Матур һава шарлары.	Төрле зурлыктагы түгәрәк һава шарлары ясарга, каләмне дөрес тотарга өйрәтү; рәсемләүгә кызыксыну уяту.
	2.	Төрле төстәге кыршаулар.	Тоташ һәм өзек сызыклар белән түгәрәк форма сызарга өйрәтү; төсләр турында белемнәрне, төсләрне күзаллауны үстерү, пумала юу күнекмәләрен ныгыту;
	3.	Курчакның итәген бизибез	Түгәрәк формадагы предмет-ларны ясарга өйрәтү, рәсем барышында турле төстәге каран-дашлар куллану. Төсләрне аера белергә өйрәтү, (кызыл, сары, яшел, зәңгәр). Рәсемне альбом битендә дөрес урнаштырырга өйрәтү.
	4.	Минем бияләем	Яңа рәсем ясау техникасы белән таныштыру (бөке белен кулла-нып). Бөтен өслекне түгәрәкләр яисә буйчыклар белән тутырырга өйрәтергә. Җылы, йомшак, уң-сул төшенчәләрен ныгыту. В. Лифшиңның «Рукавички» ши-гыре белән таныштыру.
ДЕКАБРЬ	1.	Үзең теләгән матур әйбер яса.	Үзлектән уйлап ясый белү, үз теләгеңне тормышка ашыра белү күнекмәләрен үстерү; Мөстәкыйльлек һәм иҗат итү теләге уяту.
	2.	Чыршы урманда үсә	Музыкаль әсәр буенча гади сюжетлы, төрле зурлыктагы рәсемнәр ясарга өйрәтү. Бармаклар белән ясау күнекмәсен ныгыту. Балаларның активлыгын, иҗат иркенлеген арттыру. Беманның «В лесу родилась ёлочка» җырын искә төшерү.
	3.	Бизәлгән чыршы	Халыкара Яңа ел бәйрәменә карата балалар күнелендә кызыксыну уяту. Чыршының ботакларын дөрес юнәлештә күрсәтергә өйрәтү. Композиңия күнегүнәрен ныгы-тырга (сурәтне үзәктә урнашты-рырга» сүрәт зурлыгын кәгазь бите белен чагыштырып рәсем ясарга). Балалар күңелендә матур» бизәлгән чыршы ясарага кызыксыну уяту.
	4.	Күңелле түгәрәкләр. Утлар һәм шарлар белән Яңа ел чыршысы.	Бәйрәм чыршысы образын бирергә, бизәргә өйрәтү; Алсу һәм зәңгәрсу төсләр белән таныштыру.
ГЫЙНВ	1.	Кыш	Сызыклы буялыш (мазки), рит-мик рәвештә төшерергә өйрәтү. Балаларга таныш булган пред-метларны ясауны ныгыту(агач, скамейка, горка). Эстетик тәрбияне үстерү: тирә-як табигатькә сакчыл караш
	2.	Кар ява.	Сызык, штрих, буялыш (мазки), тимгел-тимгел тапларны ритмик рәвештә төшерергә өйрәтү, тау сүрәтен төшергәндә авыш сызыклар куллануны дәвам итергә.Балаларны кагазь битендә ори-ентлашырга өйрәтү: кар ява - өстән аска, җирдә (аста) — тау. Балаларда төс хисен үстерү, исемнәрен ныгыту.

А Р	3.	Кар бабайлар.	Рәсемдә кызыклы кар бабайлар образы тудыруга теләк уяту, тиешле төсләрне кулланып, дөрес итеп эшләргә өйрәтү, үз рәсеме турында сөйләргә өйрәтүне дәвам итү.
Ф Е В Р А Л Ь	1.	Ирекле рәсемләү	Иҗади фикерләү, иҗади күзаллауны үстерү, иҗат итү теләге уяту. Буяу һәм пумалалар белән эшләү күнекмәләрен үстерү.
	2.	Куянны рәнҗеттеләр	Балаларга куян рәсеме ясарга өйрәтү. Рәсем ясау барышында аның пропорциясен саклауны ныгыту (гәүдә - зур, баш - кечерәк, койрык - кечкенә, колоак - озын). Куян образын сурәтләргә һәм кәгазъ битенә урнаштырырга өйрәтү. Табигат белән кызыксыну һәм аны ярату хисләре формалаштыру.
	3.	Әтигә матур чәчәкләр	Рәсемне төрле алымнар кул-ланып эшләргә өйрәтү, (төшерү, ясау) . Рәсемне тулыландырырга өйрәтү. Композицияләү хисен үстерү. Якыннарына карата җылы хисләр уяту.
	4.	Самолетлар оча	Берничә өлештән торган предметны ясарга өйрәтүне дәвам итү; төрле юнәлештә турылар үткәрергә өйрәтү, нәзакатьлелек тәрбияләү.
М А Р Т	1.	Әнигә булышабыз	Балаларны дүртпочмаклар ясарга өйрәтү. Буяу ысулларны кабатлау. Пөхтә эш күнекмәләрен формалаштыру. Дүрт почмакның озын, кыска яклары һәм почмак тәшенчаләрен формалаштыру. Төсләрне белүләрен ныгыту. Рәсем ясау шөгыленә кызыксыну уяту. искә төшерү.
	2.	Мимоза чәчәге	Бармак белән ясау техникасын ныгыту. Төс исемнәрен белүләрен ны-гыту, төсмерләр белән таныш-тыру. Сурәтләнүче предметка туры килгән төсне сайлап алырга өйрәтү. Үз эшләренә нәтиҗә ясату.
	3.	Дымка уенчыклары	Балаларда төрле халыклар мәдәниятына, сәнгатенә соклану хисе тәрбияләү. Балаларны рус халык уенчы-клары белән таныштыруны дәвам итү. Уенчыкларга карата соклану хисе уяту. Дымка уенчыкларын бизәргә өйрәтү, (нокталар, түгәрәкләр, боҗралар). Карандашлар белән эшләүне ныгыту, (акбур, фломастер)
	4.	Матрешкалар бизәү	Рәсемләү өчен кирәкле төстәге карандашларны сайлап алырга өйрәтү. Балаларда төсләр тойгысы һәм иҗади күзаллауны үстерү.
А П Р Е Л Ь	1.	Кояш, кояш чык!	Нурлары төрле якка таралган кояш рәсеме ясарга өйрәтү. Сүзлек байлыгын арттыру. Предметларның сызык аша конту-рын билгеләргә өйрәтү. Рәсемне тулылындырырга өйрәтүне дәвам итү. Төсләрне, форманы белүләрен ныгыту. Балаларның активлыгын һәм иҗат иркенлеген арттыру. Татар халык уены «кояш чык» белән таныштыру.
	2.	Яз килде	Буялыш (мазки), тимгел-тап-ларны ритмик рәвештә төшерергә өйрәтүне дәвам итү. Композиция күнекмәләрен үстерү. Астан өскә, өстә, аста төшенчәләрен формалаш-тыру. Эстетик тәрбия бирү: туган җир табигатнең матурлыгына уңай эмо-циональ караш тәрбияләү. Табигать күренеше - язгы тамчы, балаларда зур кызыксыну уяту» Балаларны Әхмәт Ерикәйнең «Тышта яз» дигән шигере белән та-ныштыру
	3.	Болында тузганаклар	Сюжетлы рәсем ясарга кызык-сыну уяту. Рәсемне кәгез битендә дөрес итеп урнаштыруны дәвам итү. Табигать почмагының матурлы-гын күрә белергә өйрәтү. Бала-ларда туган якка, үсемлекләр дөньясына карата мәхәббәт хисе тәрбияләү. Рәсем ясау дәресләренә кызык-сыну уяту. Балаларны тыңларга һәм гади күнекмәләрне эшләргә өйрәтү. О. Высотскойның «Одуванчик» шигыре белән таныштыру.
	4.	Матур келәм	Тоташ сызык белән турыпочма-клык ясарга өйрәтү. Турыапочмак формасын буярга өйрәтүне дәвам итү. Балаларда төс һәм форма хисен үстерү. Нәтиҗәгә кызыксыну тәрбияләргә
М А Й	1.	Бәйрәм картинасы.	Бәйрәмнән алган тәэсирләрен рәсемдә чагылдырырга, үзләре ясаган рәсемнәре турында сөйләргә өйрәтү, теләкләрен үстерү; буяу белән эшләү күнекмәләре булдыру.
	2.	Ирекле рәсем ясау	Иҗади фикерләү, иҗади күзаллауны үстерү, иҗат итү теләге уяту. Буяу һәм пумалалар белән эшләү күнекмәләрен үстерү.
	3.	Могҗиза агачы.	Балаларны бергә эшләргә өйрәтү. Балаларга таныш булган пред-метларны ясату.Балаларның уй-хыялларын ныгыту. К.И. Чуковскийның

			"Чудо-дерево" әсәрен искә төшерү.
	4.	Җәй килә	Балаларга таныш булган предметлардан сюжет берләштерергә өйрәтүне давам итү. Карандаш белән рәсем ясау техникасын ныгыту (акбур, фломастер). Балаларны табигатьне яратырга өндәү.

Сынлы сәнгать эшчәнлеге (әвәләү)

Ай	№	Тема	Максат
СЕНТЯБРЬ	1.	Әвәләргә өйрәнәбез	Балчыкның үзлекләре белән (йомшак, кисәкләргә аерырга, әвәләргә мөмкин) таныштыруны дәвам итү. Балаларда әвәләү шөгыленә кызыксыну тәрбияләү. Балаларны пөхтә, матур эшләргә өйрәтү.
	2.	Керпе өчен алмалар	Балчыкны кул белән тәгәрәтеп әвәләү. Балаларда туган як табигате, хайваннарыны белән танышу теләген уяту. Балаларда үз эшләренең нәтиҗәсенә шатлану хисе булдыру
ОКТЯБРЬ	1.	Тиен өчен чикләвек	Балаларны төрле зурлыктагы түгәрәк формаларны әвәләргә өйрәтүне дәвам итү. Балаларның уйнау теләген арттыру. Балаларда туган як табигатенә сакчыл караш уяту. Хайваннарга карата сакчыл караш тәрбияләү.
	2.	Әбием өчен касә	Халык иҗаты әйберләре аша балаларны төрле халык мәдәнияте белән таныштыруны дәвам итү. Төрле халыкларның сәнгать әйберләренә, мәдәниятына соклану. Касә әвәләргә, аны бизәргә өйрәтү. Балаларда уен ниятен үстерергә. Балаларда өлкән кешеләргә ка-рата ярату, хөрмәт хисе үстерү. Р. Вәлиеваның «Әбиләргә бара-быз» шигырен искә төшерү.
НОЯБРЬ	1.	Машина	Балаларны иҗади яктан үстерергә. Балаларга әвәләнгән фигура-лардан күмәк композиция төзергә тәкъдим итү. Балаларда күмәк эшнең нәтиҗәсен күрүдән шатлану хисләре уяту.
	2.	Башня	Берничә өлеш кисәкне берләштерергә өйрәтү; чиста,пөхтә эшләү күнекмәләрен үстерү.
ДЕКАБРЬ	1.	Яшел чыршы	Сүрәтне өлешләр буйлап төзергә өйрәтергә (озын, тигез кәүсә, кыска ботаклар). Балаларны бизәү плас-тиналар әвәләргә һәм чыршы сүрәтен рәсем шөгелендә төшерергә хәзерләргә. Балаларда үзләре тудырган су-рәттән шатлык хисләре уяту. Пөхтә эш күнекмәләрен формалаштыру. Татар шагыйре Р. Вәлиеваның «Яңа ел» шигыре белән таныштыру.
	2.	Кар бабай	Әвәләү эшчәнлегендә кызыксы-ну тудыру. Балаларны балчык йомарламыннан кечерәк кисәкләрне аерып алырга, балчыкны кул белән турыга тәгәрәтеп әвәләүне ныгыту. Балаларда эшнең нәтиҗәсен күрүдән шатлану хисләре уяту.
ГЫЙНВАР	1.	Җимлектәге зур һәм кечкенә кошлар.	Кош образын бирергә өйрәтү, аның башын, койрыгын дөрес итеп әвәләргә өйрәтү.
	2.	Нәрсә әвәләгәнемне танып бел	Баларның шөгельләрдә алган бе-лемнәренә нигезләнеп төрле пред-метлар әвәләү, (алма, чикләвек). Төс хисен үстерү, бармак эшчән-лекләрен арттыру. Эшнең нәтиҗәсе турында әңгәмә ясау. Балаларны пөхтәлеккә өндәү.
ФЕ	1	«Куян — озын колак, кысык куз, кыска койрык»	Әвәләү ысуларын ныгыту. 2-3 кисәктән торган предметларны, бер-берсенә кысып ябыштыру юлы белән әвәләргә өйрәтү. Башын һәм гәудәне тәгәрәтеп, кылакларын турыга әвәләргә өйрәтү. Берничә өлештән торган

В Р А Л Ь			гадирәк предметларны тоташтырыга өйрәтү. Балаларда мөстәкыйльлек, ак-тивлык, иҗат тәрбияләү, шатлык хисләр уяту, сөйлем телен үстерү.
	2.	Зур һәм кечкенә очкычлар.	Ике өлештән торган предметлар әвәләү күнекмәләрен үстерү, пластилинны ике тигез өлешкә бүләргә өйрәтү.
М А Р Т	1.	Аумас курчак.	Бер формадагы, төрле зурлыктагы берничә өлештән торган предмет әвәләргә өйрәтү; әвәләгән әйберне вак детальләр белән бизәргә кызыксындыру, теләк уяту.
	2.	Әниемә күчтәнәч	Түгәрәк формадагы күчтәнәчләр әвәләргә өйрәтү, ал арны дөрес итеп терле үрнәкләр бәлән бизәргә өйрәтүне дәвам итү. Балаларның активлыгын һәм иҗат иркенлеген арттыру. Әниләренә карата хөрмәт хисе тәрбияләү.
А П Р Е Л Ь	1.	Мин күңелле чыпчык	Балалрның күңелләрен күтәрү, кош әвәләү теләге булдыру. Берничә кисәктән торган пред-метлар ясарга өйрәтүне дәвам итү. 2-3 кисәктән торган предметлар-ны, бер берсенә кысып ябыштыру юлы белән әвәләргә, бармак очла-ры белән чеметеп ясарга (кыйрык, бырыны) өйрәтү. Балларда кошларга карата сакчыл караш тәрбияләү.
	2.	Чеби әвәләү.	Балаларда кечкенә чебиләр әвәләргә кызыксыну уяту. Берничә кисәктән торган пред- метларны әвәләргү өйрәтүне дәвам итү. Чеметеп ябыштыру алымын ныгыту. Балаларда төс, форма хисен үстерү. Балаларда шатлык хисе уяту.
М А Й	1.	Теләк буенча әвәләү	Мөстәкыйль, теләк буенча әвәләү күнекмәләрен үстерү, әвәләгән әйбере турында сөйләргә өйрәтүне дәвам итү.
	2.	Корт (гусеница)	Балаларны ике өлештән тор-ган төрле предметлар әвәүләргә өйрәтүне дәвам итү. Предметлар-ны куплек санда эәйтергә өйрәтү. Табигатьтә бөҗәкләрне күзәтергә кызыксыну үстерү. Балаларда иҗади күзаллаулар булдыру

Сынлы сәнгать эшчәнлеге (кисеп-ябыштыру)

Ай	№	Тема	Максат
С Е Н Т Я Б Р Ь	1.	Миләш мәрҗәне	Түгәрәк сәйләннәрне сызылган сызыкка пөхтә итеп урнаштыру. Балаларда эстетик караш тәрбияләүне дәвам итү. Эш барышында пөхтәлеккә өндәү. Туган як халкынын мәдәнияты белән таныштыруны дәвам итү.
	2.	Туплар юлдан тәгәриләр.	Җилемләү ысулына өйрәтү, эшләү барышында игътибарлылык үстерү; чисталык, пөхтәлеккә күнектерү.
О К Т Я Б Р Ь	1.	Парк сукмакларында керпе эзләре	Балаларга яфракларны төсләренә карап аралаштырып куярга өйрәтү. Җилемне пумалага кирәк кадәр генә алырга, әзер формаларга җилемне клеенка өстендә сы-ларга, чүпрәктән файдаланырга өйрәтү. Балаларда туган якларына мәхәббәт, ачык матур күренешләргә кызыксыну уяту.
	2.	Йортлардагы төрле төсле утлар.	Түгәрәк формадагы сурәтләрне ябыштыру күнекмәләрен үстерү, төрле төстәге түгәрәкләрне чиратлаштырып ябыштырырга өйрәтү, төсләрне белү күнекмәләрен ныгыту.
Н О Я Б Р	1.	Йөк машинасы.	Берничә өлештән торган предметны төзү, дөрес җилемләү күнекмәләренә өйрәтү; зурлык һәм форма турындагы белемнәрен ныгыту; иҗади фикерләү сәләтен үстерү.
	2.	Тасма бизәү.	Квадрат белән таныштыру; түгәрәк белән квадратны чагыштырырга, чиратлаштырып ябыштырырга өйрәтү; төсләрне белү күнекмәләрен үстерү, мөстәкыйль эшләүгә теләк уяту.

Ь			
Д Д Е К А Б Р Ь	1.	Матур шарлар	Әзер формаларны төс буенча чиратлаштырып ябыштыруны кунектерергә. Җилем белән эшләүне автоматлаштыру. Төс (кызыл, сары, зәңгәр, яшел) һәм ритм хисен үстерү. Балаларда кумәк эшнең нәтиҗәсен күрүдән шатлык хисе уяту.
	2.	Бизәлгән чыршы	Балаларга берничә кисәктән торган сурәтләр ясарга өйрәтү. Геометрик фигураларны, төсләрне, формаларын аерырга өйрәтүне дәвам итү. Предметларның охшаш якларын табарга өйрәтү.
Г Ы Й Н В А Р	1.	Кар бабай	Түгәрәк форма, төрле зурлыклар турындагы белемнәрен ныгыту; өлешләрдән бөтен җыярга өйрәтү.
	2.	Паравоз	Берничә кисәктән торган предмет ясарга өйрәтүне дәвам итү. Балалрга үзләре теләгән төрле төстәге кисәкләрне кәгазьгә та-ратып салырга һәм билгеле бер тәртиптә тезеп ябыштырырга өйрәтүне дәвам итү. Кисеп ябыштыруны чиратлаштыру.
Ф Е В Р А Л Ь	1.	Акбайга җылы келәм	Геометрик фигураларны һәм та-бигый материалларны форма һәм төсләре буенча чиратлаштырырга өйрәтү. Балаларда ритм һәм төс хисен үстерү. Буй, төс исемнәрен (кызыл, сары) һәм киңлектә урынны билгеләү осталыгын ныгыту. Җилем белән пөхтә эш итергә йөрәтү. Тәрбиячене тыңларга, эшне нәтиҗәле үтергә осталыкны тәрбияләү. Хайваннарга сакчыл караш тәрбияләү.
	2.	Машина	Композиция хисен үстерү. Әзер формаларны билгеле бер тәртиптә ябыштырырга өйрәтүне дәвам итү. Пөхтә эш күнекмәләрен формалаштыру.
М А Р Т	1.	Әниемә бүләккә умырзая чәчәге.	Балаларны берничә кисәктән торган сурәт төзергә өйрәтү. Балаларда матур бүләк ясарга омтылыш уяту. Эстетик караш тәрбияләү, образлы күзаллаулар тудыру.
	2.	Матур тастымал	Балаларны кәгазь битендә шак-мак формасындагы бизәк ясарга, бит почмакларына, бертөсле зур түгәрәкләр урнаштырырга, алар өстенә кечкенә икенче төстәге түгәрәкләр куерга өйрәтергә. Композиция төзү күнекмәсен дәвам итү, төсләрне чагыштырырга өйрәтү. Эстетик тәрбия бирү: башка-лар янында үз-үзеңне тотарга өйрәтү, ярдәмчеллелек, пөхтәлек тәрбияләүне дәвам итү.
А П Р Е Л Ь	1.	Сыерчык оясы.	Берничә өлештән торган предмет сурәтләргә өйрәтүне дәвам итү; геометрик фигуралар (турыпочмак, өчпочмак, түгәрәк) турындагы белемнәрен ныгыту; эшкә кызыксыну тәрбияләү.
	2.	Нурлы кояш	Кисеп ябыштыруда кояш образы тудыру. Кәгезь биттәндә предметларны дөрес урнаштыру, төслерләрне белүләрен ныгыту. Балаларда күмәк эшнең нәтиҗәсен күрүдән шатлану хисләре уяту. Әрмән халык җыры «Кояш кайда йоклы?» белән таныштыру.
М А Й	1.	Бәйрәм үремнәре	Әзер кәгазь буйчыгына компо-зицияне һәм төсләрне уйлап әзер формаларны ябыштыру (шарчы-клар, сәйләнләр, шапылдаткач- лар). Кисеп ябыштыру күнекмәләрен ныгыту. Төс һәм ритм хисен үстерү. Балаларны тыңларга һәм гади күнекмәләрне эшләргә өйрәтү. Эш барышында балаларда сабырлык, пөхтәлек хисен тәрбияләү. Балаларда күмәк эшнең нәтиҗәсен күрүдән шатлак хисе уяту, шатлык хисләре, бәйрәм рухын булдыру.
	2.	Тиздән җәй	Әзер фигуралардан, компози-ция төзергә өйрәтү. Мөстәкыйль рәвештә күбәләкләргә, чәчәкләргә урын табып урнаштыру. Рәсемне биттә матур итеп урнаштырырга өйрәтүне дәвам итү. Балаларны эстетик яктан тәрбияләү: туган якның табигать матурлыгына уңай эмоциональ караш тәрбияләү.

Прошнуровано, пронумеровано и опечатано

26 (двадцать шесть) листов

Заведующий ДОУ

_____________ **Л.Р.Бычок**